

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΕ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ.**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΚΕΡΑΣΙΩΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΕΠΟΠΤΗΣ : ΓΙΑΚΟΥΜΑΤΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΜΑΙΟΣ 2013

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η διαχρονική μελέτη της ανεργίας σε περιφέρειες της χώρας. Η περίπτωση της περιφέρειας της Αττικής. Στο 1^ο κεφάλαιο γίνεται μία ευρύτερη αναφορά στην έννοια της ανεργίας, στα είδη της (ανεργία τριβής, κυκλική ανεργία, διαρθρωτική ή τεχνολογική ή δομική ανεργία) αλλά και στα αίτια που μπορεί να οδήγησαν την χώρα σε αυτό το αδιέξοδο.

Ακολουθεί το 2^ο κεφάλαιο με μία ιστορική αναδρομή της ανεργίας στο σύνολο της χώρας από το 1980. Γίνεται λόγος για τον τρόπο μέτρησης της ανεργίας, διεξάγεται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή σύμφωνα με τις έννοιες και τη μεθοδολογία που έχει καθοριστεί μέσω των Ευρωπαϊκών Κανονισμών. Αναφέρονται κάποια ατομικά-κοινωνικά προβλήματα των ανέργων, καθώς και οι παρενέργειες της ανεργίας στην ψυχική υγεία τους.

Στο 3^ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη γεωγραφική περιγραφή της περιφέρειας Αττικής, στα δημογραφικά στοιχεία, και στα οικονομικά στοιχεία. Στο 4^ο κεφάλαιο ξεκινάει η παρουσίαση των στατιστικών στοιχείων για την περιφέρεια Αττικής. Για το έτος 2002 η ανεργία ήταν κοντά στο 9%, το 2003 κοντά στο 8% και το 2004 σκαρφάλωσε και πάλι στο 9%. Όσον αφορά την ανεργία ανά φύλο από το 2005-2005, μπορούμε να αντιληφθούμε από την έρευνα που έγινε ότι τα ποσοστά για τις θήλυς είναι πολύ υψηλότερα σε σχέση με αυτά των αρρένων. Τα μεγαλύτερα ποσοστά για τις γυναίκες σημειώθηκαν το έτος 2005 (7,8%), και για τους άνδρες το 2009(4%).

Η ανεργία μαστίζει περισσότερο τους νέους και συγκεκριμένα τις ηλικίες 20-29, καθώς για το 2005 η ανεργία σε αυτές τις ηλικίες ακούμπησε το 15,1%, το 2006 9,8%, το 2007 9,7%, το 2008 8,5% και το 2009 9,8%. Τα μεγαλύτερα ποσοστά ανά επίπεδο σημειώθηκαν το έτος 2005, και σε όσους είχαν απολυτήριο γυμνασίου και λυκείου με ποσοστά 7,3% και 6,9% αντίστοιχα.

Στο κεφάλαιο 6 διεξάγεται μία σύγκριση των αποτελεσμάτων της ανεργίας στην περιφέρεια Αττικής σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας και στην Ελλάδα αλλά και στην περιφέρεια της Αττικής για την τελευταία

δεκαετία σημειώθηκαν το έτος 2012 με 25,3% για την Αττική και 24,2 για την Ελλάδα.

Κάποια μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας επισημαίνονται στο 7^ο κεφάλαιο. Είκοσι δράσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και την ενίσχυση της απασχόλησης παρουσίασε τον Ιανουάριο το Υπουργείο Εργασίας με τίτλο «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση των Νέων». Ακόμη ένα από τα βασικά όπλα της ενεργού πολιτικής στον αγώνα κατά της ανεργίας είναι οι επιδοτήσεις που στοχεύουν στη διατήρηση και τη δημιουργία των θέσεων εργασίας, όπως και η δημιουργία νέων μορφών εργασίας (συμβάσεις ορισμένου χρόνου, μερική απασχόληση, παροχή έργου εκτός των εγκαταστάσεων του εργοδότη).

Η ανεργία είναι ένα λυπηρό γεγονός που μαστίζει το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού της χώρας στις μέρες μας. Το ζητούμενο είναι να βρεθεί ένα μέτρο για την ενίσχυση της απασχόλησης επενεργώντας απευθείας επί της αγοράς εργασίας. Η κάθε προσπάθεια να είναι μοναδική και καλύτερη από την προηγούμενη .

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση της εργασίας ή μέρους αυτής.

Copyright 2013

Κερασιώτου Βασιλική,

Θαλείας 47-49, Βουλιαγμένη , Αθήνα , ΤΚ 16671

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε στο Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα Καλαμάτας, στη σχολή Διοίκησης και Οικονομίας και τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στόχος αυτής της πτυχιακής είναι η έρευνα της ανεργίας στις περιφέρειες της χώρας και συγκεκριμένα στην περιφέρεια της Αττικής.

Επέλεξα το συγκεκριμένο θέμα γιατί θεωρώ ότι απασχολεί το μεγαλύτερο μέρος των συμπολιτών μας και κυρίως τους νέους οι οποίοι εξέρχονται στην αγορά εργασίας σε μία περίοδο οικονομικής κρίσης. Πρόκειται για μία έρευνα που στοχεύει να ερευνήσει τα αίτια που οδήγησαν την χώρα μας να κρατά τα σκίπτρα της ανεργίας με ποσοστό 26,4% σε ολόκληρη την Ευρώπη κατά τις μετρήσεις που έγιναν το τελευταίο χρόνο, καθώς και τις ατομικές, κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις που προκαλεί.

Με αφορμή την πραγματοποίηση της εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την κυρία Βρόντου Ελισάβετ του τμήματος Στατιστικής πληροφόρησης της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Γιακουμάτο Στέφανο για την πολύτιμη βοήθειά και καθοδήγησή του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΑΝΕΡΓΙΑ: ΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ	
1.1 Τι είναι ανεργία.....	10
1.2 Είδη ανεργίας.....	11
1.3 Αίτια ανεργίας.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
2.1. Ιστορικό Υπόβαθρο.....	14
2.2. Μέτρηση της ανεργίας	16
2.3. Ατομικά- Κοινωνικά προβλήματα ανέργων.....	17
2.4. Ψυχική υγεία ανέργων.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
3.1. Γεωγραφική περιγραφή Περιφέρειας.....	22
3.2. Δημογραφικά στοιχεία Περιφέρειας.....	25
3.3. Οικονομικά στοιχεία Περιφέρειας.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	
4.1. Ανεργία στην Αττική για τα έτη 2002-2004.....	27
4.2. Ανεργία κατά φύλο για τα έτη 2005-2009.....	28
4.3. Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα για τα έτη 2005-2009....	30

4.4.	Ανεργία ανά επίπεδο για τα έτη 2005-2009.....	32
4.5.	Ανεργία στην Αττική για τα έτη 2010-2012.....	34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ- ΣΥΓΚΡΙΣΗ

5.1.	Ανεργία στην Ελλάδα για τα έτη 2002-2004.....	35
5.2.	Ανεργία ανά φύλο στην Ελλάδα για τα έτη 2005-2009....	36
5.3.	Ανεργία ανά ηλικιακή ομάδα στην Ελλάδα για τα έτη 2005-2009.....	40
5.4.	Ανεργία ανά επίπεδο στην Ελλάδα για τα έτη 2005-2009.....	44
5.5.	Ανεργία στην Ελλάδα για τα έτη 2010-2012.....	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ-ΕΛΛΑΔΑΣ

6.1.	Σύγκριση ανεργίας Αττικής- Ελλάδας για τα έτη 2002-2012	50
6.2.	Σύγκριση ανεργίας Αττικής- Ελλάδας κατά φύλο για τα έτη 2005-2009.....	52
6.3.	Σύγκριση ανεργίας Αττικής- Ελλάδας κατά ηλικιακή ομάδα για τα έτη 2005-2009.....	54
6.4.	Σύγκριση ανεργίας Αττικής- Ελλάδας κατά επίπεδο για τα έτη 2005-2009.....	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

7.1.	Κίνητρα για την πρόληψη νέων, γυναικών και ηλικιωμένων.....	58
7.2.	Προώθηση της απασχόλησης.....	67
7.3.	Παροχή έργου εκτός των εγκαταστάσεων του εργοδότη.....	69
7.3.1.	Συμβάσεις ορισμένου χρόνου (fixed-time employment).....	70
7.3.2.	Μερική απασχόληση (part-time employment).....	71
7.3.3.	Παροχή έργου εκτός των εγκαταστάσεων του εργοδότη.....	73
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....		75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....		77

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το αντικείμενο της εργασίας είναι η μελέτη της ανεργίας στην περιφέρεια της Αττικής ως οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο καθώς και οι επιπτώσεις που αυτή επιφέρει στο άτομο αλλά και σε ολόκληρη τη κοινωνία. Ο σκοπός είναι η διερεύνηση των αιτιών, των επιπτώσεων αυτού του φαινομένου και η πρόταση κάποιων μέτρων αντιμετώπισης.

Ο άνθρωπος ενίοτε ένιωθε την ανάγκη να δημιουργήσει, να βελτιώσει και να εξασφαλίσει τις συνθήκες διαβίωσής του. Έτσι γεννιέται η ανάγκη της εργασίας ως χειρονακτική και πνευματική δραστηριότητα που του παρέχει υλικές και πνευματικές ωφέλειες. Συντελλεί τόσο στην εξέλιξη του ίδιου του ατόμου όσο και στην ανάπτυξη ολόκληρου του πολιτισμού.

Ανεργία είναι η κατάσταση ενός ατόμου που ενώ είναι ικανό, πρόθυμο και διαθέσιμο να απασχοληθεί δεν δύναται να βρει εργασία. Η ανεργία είναι ένα θέμα που έχει απασχολήσει κατά καιρούς πολλούς ερευνητές (αναλυτές, οικονομολόγους, και πολιτικούς) που προσπάθησαν να δώσουν εξηγήσεις για τις αιτίες της και συχνά το αποτέλεσμα ήταν απλοικές προσεγγίσεις στραμμένες σε εξωγενής ή ακόμη και εξωοικονομικούς παράγοντες.

Η ανεργία απαρτίζεται από τρία είδη που είναι τα εξής : η ανεργία τριβής, η διαχρονική ή τεχνολογική ή δομική ανεργία ανεργία και η κυκλική .

Όσον αφορά το ιστορικό υπόβαθρο της ανεργίας της Ελλάδας εκτιμάται ότι πριν την πρώτη πετρελαική κρίση η Ελληνική οικονομία ήταν μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες ευρωπαϊκές οικονομίες ενώ η καταγεγραμμένη ανεργία βρισκόταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Μετά το 1974 ο ρυθμός ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας έπεσε κατά πολύ με αποτέλεσμα την απότομη αύξηση του ποσοστού της ανεργίας. Το 1990 η ανεργία ξεπέρασε τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και αυτή η εικόνα παραμένει μέχρι και σήμερα.

Η έρευνα διεξήχθη σε στατιστικά στοιχεία που αφορούν το φύλο, την ηλικιακή ομάδα και το επίπεδο για τα έτη 2002 έως 2012 για την περιφέρεια Αττικής καθώς και για όλη την Ελλάδα. Όπως επίσης αναφέρονται και τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την απασχόληση κατά φύλο, ηλικιακή ομάδα και επίπεδο για τα ίδια έτη.

Τέλος, ακολουθούν κάποια μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας που προτείνουν διάφοροι επιστήμονες σε βιβλία τους , τα συμπεράσματα κ η βιβλιογραφία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΑΝΕΡΓΙΑ : ΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ

1.1. Τι είναι ανεργία

Ανεργία είναι όταν ένα άτομο ή ένας άνθρωπος δηλώνει άνεργος(δεν εργάζεται) αλλά ταυτόχρονα είναι στη διαδικασία αναζήτησης μιας θέσης στην αγορά εργασίας¹.Με πιο απλά λόγια είναι το άτομο που επιθυμεί να εργασθεί, έχει όλα τα προσόντα αλλά αδυνατεί να βρει. Η ανεργία δεν ερμηνεύεται σαν απουσία εργασίας αλλά σαν απουσία αμειβόμενης εργασίας.

Σύμφωνα με τους παραπάνω ορισμούς δεν θεωρείται άνεργος κάποιος που αναζητούσε εργασία δεν βρήκε μέσα σε ένα χρονικό διάστημα και σταμάτησε την προσπάθεια. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με εκείνους που παρά τις προσπάθειές τους να βρουν την συνήθη 40ωρη εβδομαδιαία εργασία βρήκαν μερική απασχόληση (part time job). Επίσης δεν μπορούμε να συμπεριλάβουμε στην έννοια των ανέργων εκείνους τους οποίους παρά τη θέληση να βρουν εργασία δεν (ανταποκρίνονται) στις (φιλοδοξίες) των εργοδοτών.²

Χρόνο με το χρόνο αλλά και χώρα με χώρα ο ορισμός του τι είναι ανεργία αλλάζει. Για παράδειγμα στις αρχές του αιώνα οι Άγγλοι χρησιμοποιούσαν το “out of work” και όχι το “unemployed”. Όπως και το να είσαι άνεργος για τη τότε εποχή ήταν συνώνυμο του “αλήτη”. Με άλλα λόγια η αντίληψη για την εργασία και την φτώχεια ήταν διαφορετική και έτσι και δεν ξεχώριζαν την ανεργία σαν ξεχωριστό φαινόμενο.

Ο όρος ανεργίας συνδέθηκε με τη διοικητική και νομική διαχείριση της χειρωνακτικής εργασίας. Είναι δύσκολο να αποδοθεί η ακριβής ορολογία της ανεργίας για το λόγο του ότι στηρίζεται σε δύο κατηγορίες. Εκείνους που δεν κατέχουν εργασία και εκείνους που βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας δηλαδή, το εργατικό δυναμικό. Από την άλλη μεριά υπάρχουν και εκείνοι που ασχολούνται με τα

¹ Clancy Gareth, Petter Stam “Economic and labor Market Review”, Jul 2010, vol 4 Issue 7

² www.wikipedia.org

οικιακά, έχουν κάποιο πρόβλημα υγείας ή είναι συνταξιούχοι που απέχουν ή δεν ψάχνουν για εργασία. Αυτοί αποτελούν το λεγόμενο μη εργατικό δυναμικό.

Ένας εντελώς διαφορετικός ορισμός είναι αυτός της απασχόλησης. Συγκεκριμένα είναι ο ακριβής ορισμός της μισθωτής εργασίας. Δηλαδή είναι η σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τα δικαιώματα, την ασφάλεια και γενικότερα διάφορους όρους μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου³. Το ποσοστό απασχόλησης ισούται από τον αριθμό των απασχολούμενων διαιρούμενο με το σύνολο του εργατικού δυναμικού της χώρας.⁴

1.1. Είδη ανεργίας.

Ανεργία τριβής : προκύπτει από το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι δεν παραμένουν σταθεροί σε μία θέση αλλά μετακινούνται μεταξύ περιοχών, καλύτερων επαγγελματικών συνθηκών, θέσεων και μισθών. Όσο μεγαλύτερη είναι η κινητικότητα τόσο μεγαλύτερο και το ποσοστό ανεργίας από τη στιγμή που από το επίπεδο της αγοράς εργασίας εισέρχεται στο επίπεδο της αναζήτησης νέας εργασίας. Αποτελεί το ελάχιστο επίπεδο ανεργίας που δεν μπορεί να μειωθεί σε μία κοινωνία από τη στιγμή που οι εργαζόμενοι θα ψάχνουν για μία καλύτερη θέση, φοιτητές αποφοιτούν και εισέρχονται στην αγορά εργασίας, και γονείς που επιθυμούν να ενταχθούν και πάλι στο εργατικό δυναμικό. Η ασφάλιση ανεργίας μέσω των γραφείων ευρέσεως εργασίας παρεμβαίνει στην αγορά εργασίας και έχει σαν στόχο το περιορισμό κυρίως της ανεργίας τριβής.⁵

Κυκλική ανεργία: οφείλεται στην μειωμένη συνολική ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών. Όσο η παραγωγή επιβραδύνεται τόσο μειώνεται η ανάγκη της οικονομίας για εργατικά χέρια. Έτσι η ελάττωση της ζήτησης της εργασίας επιφέρει την ελάττωση της διάρκειας της εργασίας, τις απολύσεις και συνεπώς την αύξηση της ανεργίας. Υπάρχει η αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού.⁶

³Casale Giuseppe, "The employment Relationship : A comparative Overview", 2011, Ch.1 pg 1.

⁴Yukiko Abe, "Equal Employment Opportunity Law and the gender wage gap in Japan : A cohort analysis", 2010 Elsever Inc

⁵Βιβλίο Αρχές Οικονομικής Θεωρίας Γ' Γενικού Ενιαίου Λυκείου

⁶Βιβλίο Αρχές Οικονομικής Θεωρίας Γ' Γενικού Ενιαίου Λυκείου

Διαρθρωτική ή τεχνολογική ή δομική ανεργία : οφείλεται στις διαφορές μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης που δημιουργούνται από την εξέλιξη κάποιων κλάδων ή ειδικοτήτων οι οποίοι έχουν και περισσότερη ζήτηση⁷. Για παράδειγμα η τεχνολογική εξέλιξη σε μία βιομηχανία προκαλεί μεταβολές οι οποίες έχουν σαν συνέπεια την μειωμένη ανάπτυξη άλλων τομέων σε όφελος των νέων αναπτυσσόμενων τομέων. Έτσι οι προερχόμενοι άνεργοι από τομείς σε κρίση δεν διαθέτουν επαρκή προσόντα για τις νέες δραστηριότητες που βρίσκονται υπό ανάπτυξη. Άλλοι διαρθρωτικοί παράγοντες που επιδρούν στην προσφορά και στη ζήτηση εργασίας είναι η δημογραφική σύνθεση του ενεργού πληθυσμού, οι διάφορες ρυθμίσεις και θεσμικά μέτρα που επηρεάζουν τη λειτουργία της αγοράς εργασίας και ειδικά η σχετική νομοθεσία προστασίας της εργασίας και τα συστήματα αποζημίωσης και παροχών ανεργίας. Επίσης , η υποκατάσταση εργασίας από κεφάλαιο, μπορεί να αποτελέσει πηγή διαρθρωτικής ανεργίας. Η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να οριστεί ,λοιπόν, ως η συνιστώσα της ανεργίας που δεν μειώνεται με την οικονομική ανάκαμψη και η οποία συνεπώς δεν μπορεί να επηρεαστεί κατ' ευθείαν από τη μακροοικονομική πολιτική. Πρόκειται καθαρά για θεωρητική έννοια ,η οποία δεν μπορεί να εκτιμηθεί παρά μόνο εμμέσως και κατά προσέγγιση.

1.3. Αίτια ανεργίας.

Διάφορες θεωρίες που κατέχουν την κυρίαρχη άποψη, θεωρούν ότι οι κρίσεις του συστήματος οφείλονται στη δράση ορισμένων παραγόντων, οι οποίοι παρεμποδίζουν την απρόσκοπτη λειτουργία των «νόμων της αγοράς». Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι αν λειτουργήσει ελεύθερα ο νόμος της αγοράς, τότε το οικονομικό σύστημα θα παραμένει σε επίπεδα ισορροπίας.

Έχοντας υπόψη ότι ο νόμος της ελεύθερης αγοράς υποστηρίζει ότι η σχέση ανάμεσα στη προσφορά και στη ζήτηση καθορίζει την απασχόληση, μπορούμε να διακρίνουμε τα εξής: από τη μία πλευρά υπάρχει υπερπαραγωγή αγαθών και προϊόντων που λόγω της μειωμένης ζήτησης συσσωρεύονται και, από την άλλη η μειωμένη ζήτηση οφείλεται στην εφαρμογή μακροχρόνιων πολιτικών που είναι περιοριστικές στον τομέα της οικονομίας. Όσο μειώνεται το εισόδημα των

⁷ Βιβλίο Αρχές Οικονομικής Θεωρίας Γ' Γενικού Ενιαίου Λυκείου

καταναλωτών και εργαζομένων τόσο δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν οικονομικές συναλλαγές. Οπότε οι επιχειρήσεις αντιδρούν σε αυτή τη κρίση, μειώνοντας την παραγωγή έχοντας σαν επακόλουθο την πτωτική στάση της παραγωγής και της ανταγωνιστικότητας. Και αυτό συμβαίνει γιατί το μεγαλύτερο μέρος του παραγωγικού δυναμικού τους παραμένει αναξιοποίητο λόγω της φθίνουσας αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων. Για να προσδιορίσουμε τα αίτια της ανεργίας θα στηριχθούμε στη θεωρία της κρίσης υπέρ συσσώρευσης κεφαλαίου.

Με τον όρο υπέρ συσσώρευση κεφαλαίου εννοούμε ότι το κεφάλαιο πληθαίνει χωρίς να εισέρθει στη παραγωγή γιατί το ποσοστό κέρδους είναι μικρό. Με την υπερπαραγωγή κεφαλαίου, υπάρχει και υπερπαραγωγή μέσων παραγωγής και εργασίας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εκμετάλλευση. Στο στάδιο της υπέρ συσσώρευσης το κεφάλαιο αδυνατεί να εκμεταλλευτεί την εργασία έτσι ώστε να θεωρηθεί η ανάπτυξη «ομαλής», το οποίο προκαλεί κρίση καταστροφής κεφαλαίων. Η υπερπαραγωγή κεφαλαίου γεννά έναν υπερπληθυσμό και αυτό μπορούμε να το στηρίξουμε στο ότι οι συνθήκες που αύξησαν την παραγωγική δύναμη της εργασίας, αύξησαν και την ποσότητα των εμπορευμάτων, επέκτειναν τις αγορές, επιτάχυναν την συσσώρευση κεφαλαίου και μείωσαν το ποσοστό κέρδους. Έτσι δημιουργείται ένας υπερπληθυσμός εργατών που δεν αξιοποιούνται πλήρως εξαιτίας του χαμηλότερου ποσοστού κέρδους.

Οι συνέπειες της υπέρ συσσώρευσης είναι η στασιμότητα ή περιορισμός της παραγωγής, καταστροφή του κεφαλαίου που πλεονάζει, η ανεργία. Η ανεργία λοιπόν είναι συνέπεια της υπέρ συσσώρευσης κεφαλαίου. Οι επιχειρήσεις παράγουν περισσότερα από αυτά που η αγορά μπορεί να απορροφήσει. Έτσι ελαχιστοποιούν την παραγωγή τους και απαξιώνουν το κεφάλαιο έχοντας σαν συνέπεια την αύξηση της ανεργίας. Το κεφάλαιο από την μεριά του προσπαθεί να μειώσει το αυτή την υπέρ συσσώρευση, άρα να μειώσει το κόστος των παραγόμενων προϊόντων αντικαθιστώντας τα εργατικά χέρια με σύγχρονες μηχανές. Οι θέσεις εργασίας καταργούνται καταλαμβάνοντας αυτές τα μηχανήματα. Η τεχνολογία έχει αναβαθμίσει τη ζήτηση για εργαζομένους με υψηλές δεξιότητες ενώ ταυτόχρονα έχει μειώσει τη ζήτηση για άτομα με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων. Η χώρα μας έχει πολύ μικρό ποσοστό επανεπένδυσης των επιχειρηματικών κερδών κάτι που σημαίνει ότι τα κέρδη των επιχειρηματιών δεν δημιουργούν θέσεις εργασίας. Οι επιχειρηματίες προτιμούν να χρησιμοποιούν τα κέρδη τους σε άλλους σκοπούς από τις επενδύσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1. Ιστορικό Υπόβαθρο

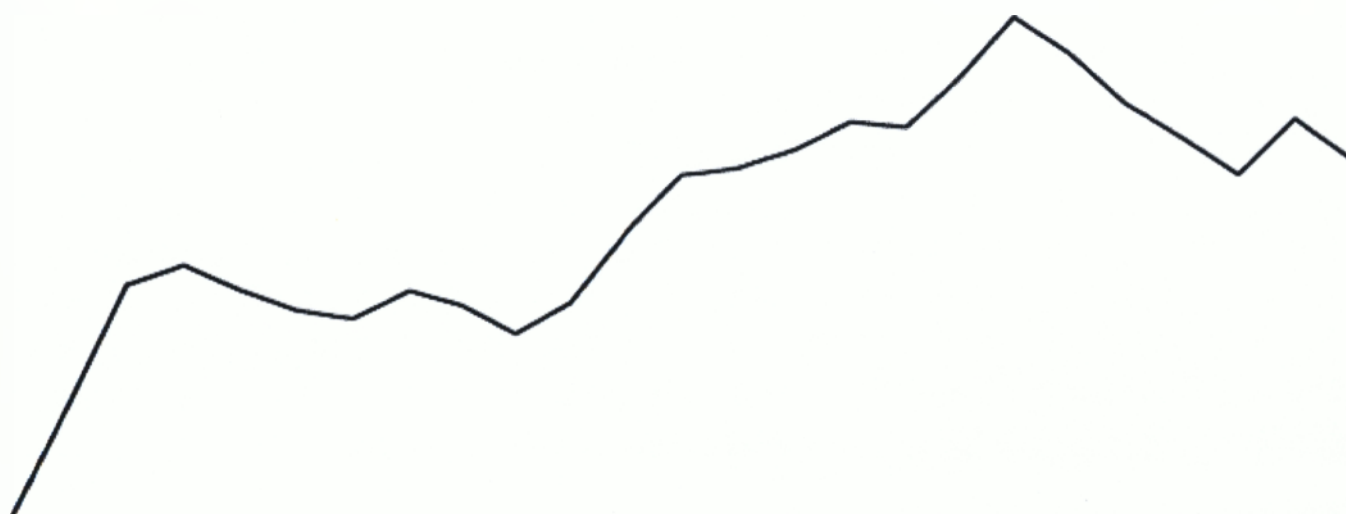
Η ανεργία είναι ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα οικονομικό αλλά και κοινωνικό που απασχολεί καθημερινά όλο τον ελληνικό πληθυσμό από αυτούς που το βιώνουν μέχρι και ολόκληρο το οικονομικό σύστημα. Η μελέτη της ανεργίας κρίνεται απαραίτητη τόσο για να βρεθούν τα κύρια αίτια της και να αντιμετωπισθούν με επιτυχία γνωρίζοντας τις αρνητικές συνέπειες για το κάθε άτομο ξεχωριστά και για ολόκληρη την οικονομία που επιδεινώνονται με την επιμήκυνση του διαστήματος της ανεργίας, από τη στιγμή που η απραξία απαξιώνει τις δεξιότητες ανέργων.^ξ

Η πραγματικότητα της ανεργίας στην Ελλάδα παραμένει σκληρή. Θα ξεκινήσουμε από το 1980 όπου το ποσοστό ανεργίας ξεκίνησε να αυξάνεται με αισθητό ρυθμό και σχεδόν διπλασιάστηκε από το 1981-1985 (από περίπου 4% το 1981 έφτασε περίπου το 7%-8% το 1985). Από το 1986-1990 ο ποσοστό ανεργίας κυμαίνεται στο 7%. Αλλά από το 1990 ο αριθμός των ανέργων αυξάνεται σημαντικά και αισθητά όπου από το 7% το 1999 κόντεψε να φτάσει το 12% (διάγραμμα 1). Μπορούμε να παρατηρήσουμε από τα παραπάνω στοιχεία ότι το ποσοστό ανεργίας παραμένει σε υψηλά επίπεδα για μεγάλο χρονικό διάστημα, παρά τους ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης εκείνη την δεκαετία.. Η σχετική σταθερότητα του ποσοστού εισροής στην ανεργία που παρατηρείται στην Ελλάδα από τις αρχές του 1990, σε συνδυασμό με την αύξηση του συνολικού ποσοστού ανεργίας, υποδηλώνει επιμήκυνση της διάρκειας της ανεργίας. Επίσης μπορεί να οφείλεται και στο αυξημένο ποσοστό μετάβασης από τη βραχυχρόνια ανεργία στη μακροχρόνια και η άνοδος του ποσοστού των μακροχρόνια ανέργων. Αυτή η αύξηση μπορεί να αποδοθεί στη συνεχή μείωση της αγροτικής απασχόλησης σε σχέση με την απότομη αύξηση του εργατικού δυναμικού με την ενεργή συμμετοχή των γυναικών και την εισροή των μεταναστών, στην έλλειψη ανταγωνισμού στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών και σε δυσκολίες της αγοράς εργασίας.

^ξ Βλέπε Οικονομικό Δελτίο, 27 7/06 Θεόδωρος Μητράκος και Δάφνη Νικολίτσα

Διάγραμμα 1

Ποσοστό ανεργίας (%) στην Ελλάδα, 1981-2005¹

1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005

1 αναφέρεται στο β' τρίμηνο κάθε έτους.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνες Εργατικού Δυναμικού.

Το συμπέρασμα είναι ότι διακρίνεται μία τεράστια δυσκολία να φθάσουμε σε επίπεδο ανεργίας της τάξης του 2%-2,5%. Αυτά τα όνειρα υπήρχαν πριν την δεκαετία του 1980 (1945-1975). Για να μειωθεί θα πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα σε όλα τα επίπεδα μικρο αλλά και μακρο. Η αγορά των δύο ταχυτήτων είναι η πραγματικότητα. Τα προβλήματα που προκαλούνται και οι επιπτώσεις προκύπτουν από ζωντανά αίτια και αναταράσσουν τον κοινωνικό ιστό.

2.2. Μέτρηση της ανεργίας.

Η ανεργία βρίσκεται και μετρείται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή(ΕΛ.ΣΤΑΤ.).Το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα είναι το σύνολο των κανόνων, των εργασιών και των φορέων που είναι αρμόδιοι για την εκτέλεση στατιστικών εργασιών, με σκοπό την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη διάδοση των επίσημων στατιστικών της χώρας, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη λήψη αποφάσεων και τη διαμόρφωση πολιτικών σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο⁹. Όπως επισημαίνεται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. για την μέτρηση της ανεργίας χρησιμοποιεί τις έννοιες και τη μεθοδολογία που έχει καθοριστεί μέσω των Ευρωπαϊκών Κανονισμών 577/1998, 1991/2002, 2257/2003 και 1372/2007.¹⁰ Τα δεδομένα συλλέγονται με δύο συνήθως τρόπους . Με έρευνα δημοσκόπησης πληθυσμού και με αιτήσεις για εγγραφή σε υπεύθυνους οργανισμούς για εργασία. Βέβαια πολλές φορές προξενούνται αμφιβολίες για την εγκυρότητα και την τιμιότητα των αποτελεσμάτων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι έχουν παρουσιαστεί ατελείς μέθοδοι μέτρησης και αβεβαιότητα ορισμών. Ο ορισμός της ανεργίας δεν είναι ακριβής, μπορεί να είναι λογικός, να ακολουθεί κανόνες ή ακόμα και πολιτικές επιλογές.

Μεγάλα τμήματα του πληθυσμού βρίσκονται στο ενδιάμεσο στάδιο της , δηλαδή μεταξύ της εργασίας, της αδράνειας και της ανεργίας. Ο ορισμός της ανεργίας που χρησιμοποιείται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος περιλαμβάνει τον ενδιαφερόμενο που αναζητεί εργασία αλλά με την προϋπόθεση ότι είναι διαθέσιμος για εργασία. Αυτός ο ανακριβής ορισμός έχει σαν αποτέλεσμα την ψευδή μείωση των στατιστικών ανεργίας και τη μεταφορά των ατόμων στον ανενεργό πληθυσμό με διάφορους πλασματικούς τρόπους.

Η οικονομική κρίση έχει ευνοήσει την ανάπτυξη παραοικονομίας και μαζί και την παράνομη εργασία. Η παράνομη εργασία εμπεριέχεται στον ενεργό πληθυσμό ανάλογα με τους κανονισμούς κάθε χώρας. Έτσι όλοι αυτοί οι κανόνες και οι ρυθμίσεις συμπεριλαμβάνουν σε ένα βαθμό εξαπάτηση και δυσχαιρένουν ακόμα

⁹ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3832 όπως τροποποιήθηκε από τους Νόμους 3842/2010, 3899/2010, 3943/2011, 3965/2011, 4047/2012, 4072/2012 και την από 18/11/2012 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου

¹⁰ www.reporter.gr

περισσότερο την εκπόνηση του βαθμού της ανεργίας. Έτσι θα πρέπει να οριοθετηθεί ο πληθυσμός μεταξύ ανεργίας, ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού.

2.3 Ατομικά- Κοινωνικά προβλήματα Ανέργων

Η εργασία καταλαμβάνει σημαντικό ρόλο στη ζωή μας και σε ολόκληρη την κοινωνία. Αρχικά το πρώτο πρόβλημα που προσδιορίζεται είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός. Ο άνεργος βρίσκεται αμέσως σε μία διαδικασία φθοράς και περιθωριοποίησης λόγω του χαμηλού εισοδήματος. Δεν μπορεί να ακολουθήσει τις συνήθειες τις οποίες ακολουθούσε πριν βρεθεί σε αυτή τη κατάσταση (για παράδειγμα μια κοινωνική εκδήλωση με φίλους). Έτσι ξεκινάει να νιώθει το κοινωνικό στίγμα, ανασφάλεια και αβεβαιότητα για το μέλλον. Η απομόνωση αυτή αυξάνεται όσο αυξάνεται το διάστημα ανεργίας. Το άγχος της οικονομικής στέρησης και αβεβαιότητας για το αν θα καλυφθούν οι οικονομικές ανάγκες οδηγούν σε μακροχρόνια απώλεια της αυτοεκτίμησης του ανέργου.

Ένα δεύτερο πρόβλημα είναι και η επαγγελματική απαξίωση. Όσο μεγαλύτερο το διάστημα ο άνεργος παραμένει εκτός εργασίας τόσο απαξιώνονται οι εργασιακές του δεξιότητες (γνώσεις, ικανότητες, πείρα κλπ) οπότε είναι και πιο δύσκολο να βρει εργασία με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

Ένα τρίτο και μεγαλύτερο πρόβλημα είναι το μειωμένο εισόδημα. Η έλλειψη εισοδήματος είναι εντονότερη για άτομα χαμηλότερων οικονομικών στρωμάτων τα οποία στερούνται και εναλλακτικές πηγές εισοδήματος. Το άτομο περιορίζεται σε δραστηριότητες με λιγότερο κόστος και περιορίζουν επίσης και την κοινωνική συμμετοχή τους, η οποία όμως κρίνεται απαραίτητη για την ψυχολογική υποστήριξη στη συγκεκριμένη περίοδο της ζωής τους. Τα άτομα με μειωμένο εισόδημα δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν σε ανάγκες και υποχρεώσεις που έχουν απέναντι σε άλλα άτομα αλλά και απέναντι στο κράτος. Έτσι πολλές φορές παρατηρούνται φαινόμενα ανομίας.

Η κατάσταση της ανεργίας μπορεί να οδηγήσει κάποιον στην παρανομία με στόχο την επίλυση των οικονομικών προβλημάτων του. Ακόμα και για τους

ανήλικους η παρανομία είναι ελκυστική και φαντάζει σαν μία διέξοδο από κάποια πρότυπα καταναλωτικά. Η εργασία αποτελεί μία διέξοδο διοχέτευσης της δυναμικότητας του νεαρού ατόμου αλλά από την άλλη και η παρανομία αποτελεί έναν άλλον εναλλακτικό δρόμο. Για το αν θα φθάσουν σε αυτή την ενέργεια για τους ανήλικους καθορίζεται από τις εργασιακές ευκαιρίες ενώ για τους ενήλικους η ποιότητα της εργασίας.

Οι άνεργοι αντιμετωπίζουν διαφορετικά το πρόβλημα της ανεργίας ανεξάρτητα από τα κοινά χαρακτηριστικά που κατέχει. Για παράδειγμα οι ανειδίκευτοι εργάτες ξεπερνούν πολύ πιο εύκολα το φαινόμενο της ανεργίας όταν ξανά ενταχθούν σε μία εργασία από τους άνεργους που είχαν εξειδικευτεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και κατείχαν θέσεις ανάλογα με τα προσόντα τους. Η αντιμετώπιση μελλοντικής εργασίας διαφοροποιείται ανεξάρτητα το χρονικό διάστημα που θα παραμείνει άνεργος. Για αυτούς τους ανθρώπους η εργασία έχει βαρύτητα κοινωνικού κύρους και όχι απλά χρηματική ανάγκη.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων της ανεργίας γίνεται με διαφορετικό τρόπο ανάλογα και με την οικονομική κατάσταση που επικρατεί. Σε περιόδους ύφεσης τα παραπάνω προβλήματα γίνονται εντονότερα διότι είναι αυξημένες οι πιθανότητες εύρεσης εργασίας, με μειωμένο ωράριο, ή εργασία κατώτερης εργατικής αξίας και δύναμης του ατόμου. Επικρατεί μια πλήρη αβεβαιότητα ακόμα και αν βρεθεί εργασία ανάλογων προσόντων.

Ας δούμε και τα προβλήματα που μπορεί να προκαλέσει το φαινόμενο της ανεργίας σε κοινωνικό επίπεδο. Σε μία κοινωνία όπου τα ποσοστά ανεργίας αυξάνονται φυσικό επακόλουθο είναι να αυξάνονται και τα προβλήματα που εκτός από οικονομικά είναι και κοινωνικά. Εξάλλου ξεχνάμε ότι πίσω από τους αριθμούς και τα ποσοστά υπάρχουν άνθρωποι με προβλήματα και ανάγκες.

Έτσι η εικόνα που υπάρχει για την κοινωνία, της οποίας ένα μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού είναι επαγγελματικά απαξιωμένο, είναι μία κοινωνία με μεγάλες ανισότητες από τη στιγμή που η ανεργία επηρεάζει συγκεκριμένες ομάδες περισσότερο σε σχέση με άλλες. Έτσι παρατηρείται αύξηση των μεταναστευτικών ρευμάτων που δημιουργούν ανομοιογένεια στο επίπεδο της κοινωνίας και συνοδεύεται σε περιόδους ανεργίας. Ένα παράδειγμα είναι ο κοινωνικός ρατσισμός που αποτυπώνεται σε φαινόμενα κάλυψης θέσεων εργασίας σε τμήματα της αγοράς

εργασίας που μέχρι τότε δεν ήταν ανταγωνιστικά. Παρόμοιο φαινόμενο μπορεί να διαπιστωθεί και σε πλαίσια «γηγενούς» αγοράς εργασίας. Εργαζόμενοι που μέχρι τότε είχαν πρόσβαση σε καλοπληρωμένες θέσεις αναγκάζονται να στραφούν σε θέσεις που παλαιότερα καλύπτονταν από υποδεέστερες κοινωνικές ομάδες. Εξαιτίας της ανεργίας, ντόπιοι επιδιώκουν θέσεις στο κατώτερο τμήμα της αγοράς εργασίας.

Άλλο ένα κοινωνικό φαινόμενο που παρατηρείται είναι η ανομία είτε με μορφή ληστειών είτε δολοφονιών. Την κοινωνία δεν την ενδιαφέρει να μελετήσει μόνο αν αυτές οι μορφές ανομίας προέρχονται από ακατάλληλες εργασιακές καταστάσεις αλλά αν αυτές πολλαπλασιάζονται λόγω των ακατάλληλων εργασιακών συνθηκών και συνδέονται με υψηλούς δείκτες εγκληματικότητας. Η ανομία παρουσιάζεται και εντός αλλά και εκτός του εργασιακού χώρου. Ειδικοί ισχυρίζονται ότι ένα μέρος των δολοφονιών συνδέεται με τα οικονομικά προβλήματα¹¹. Η οργή και ο θυμός, που προκαλείται στους ανθρώπους που χάνουν τις δουλειές τους, τα σπίτια τους, τις οικογένειές τους, και γενικότερα οτιδήποτε προκληθεί από την ύφεση, σε συνδυασμό με την απόγνωση και την απελπισία συμβάλλουν στην αύξηση φόνων και στην αύξηση της εγκληματικότητας.

Στην κοινωνία με υψηλό ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται και σημαντικό πρόβλημα φτώχειας. Δημιουργούνται έντονα βιοποριστικά προβλήματα και ανικανότητα να ανταπεξέλθουν σε υποχρεώσεις λόγω έλλειψης εργασίας και κατ' επέκταση εισοδήματος. Λόγω του ότι η εργασία θεωρείται κοινωνική αξία, η διαδικασία κοινωνικοποίησης διαταράσσεται. Η διαδικασία ένταξης και ενσωμάτωσης του ατόμου δυσχεραίνει και έτσι χαλαρώνουν οι κοινωνικοί δεσμοί. Έτσι τα άτομα απομονώνονται και παραμερίζονται και καταφθάνουν σε τάσεις φυγής οι οποίες κάποιες φορές αποδεικνύονται μοιραίες.

Μία τέτοια τάση φυγής και συγχρόνως ένα δυσάρεστο κοινωνικό φαινόμενο είναι η αυτοκτονία. Οι άνεργοι κλονίζονται ψυχικά, κατακυλούν σε σημεία κατάθλιψης και εκδηλώνουν αυτοκτονικές τάσεις. Οι αντιδράσεις των άνεργων ανθρώπων ποικίλλουν και μερικές φορές μας φαίνονται ακατανόητες. Η δυσκολία εύρεσης εργασίας και η ανασφάλεια υπαρχουσών θέσεων λόγω μειωμένων μισθών και μειωμένες πιθανότητες για επαγγελματική άνοδο, προσφέρουν λιγότερα κίνητρα

¹¹Κατσορίδας Δημήτρης, Λεχουρίτης Γιώργος «Οι Κοινωνικές και Ψυχολογικές Επιπτώσεις Της Ανεργίας», 21 Νοεμβρίου 2011

στους νέους για να ταυτιστούν με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής. Έτσι δημιουργούνται πιο εύκολα περιθωριακές ιδεολογίες καθώς διαφθείρουν τις υπάρχουσες δομές και τους τρόπους κοινωνικού ελέγχου.

Η κατάσταση υψηλής και παρατεταμένης (χρονικά) ανεργίας και των προβλημάτων που επιφέρει στιγματίζει ολόκληρη την κοινωνία, την εξέλιξη και την ανάπτυξή της. Εάν δεν υπάρχει κοινωνική ευημερία δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνική ανάπτυξη. Με τον όρο ανάπτυξη εννοούμε τη σύνδεση της με θέματα κοινωνικής δομής, πολιτισμού, σχέσεων εξουσίας, πολιτικών επιλογών που συντελούν στη συνολική ταυτότητα και τις προσδοκίες ανάπτυξης των κοινωνικών συνόλων. Έτσι η κατάσταση αυτή δυσκολεύει τη διαδικασία ανάπτυξης της κοινωνίας.

2.4. Ψυχική Υγεία ανέργων

Το φαινόμενο της ανεργίας γεννά σημαντικά ψυχολογικά προβλήματα. Ως πρώτα θα μελετήσουμε τις ψυχολογικές διαταραχές που προκαλούνται από την ανεργία. Παρατηρήθηκε ότι τα ψυχοσωματικά συμπτώματα, η κατάθλιψη και το άγχος είναι πιο συχνά φαινόμενα στους ανέργους παρά στους εργαζόμενους. Στους ανέργους μειώνεται πιο εύκολα η αυτοεκτίμηση που μπορούμε να το συνδέσουμε με το γεγονός ότι είχαν λιγότερη υποστήριξη από την οικογένεια και τους φίλους τους. Επιπλέον οι άνεργοι έχουν μεγαλύτερη αμφιβολία για την υγεία τους, έτσι επισκέπτονται συχνότερα γιατρούς, λαμβάνουν περισσότερα φάρμακα και αρρωσταίνουν πιο εύκολα απ' ότι οι εργαζόμενοι.

Η μείωση εισοδήματος και η απόλυση είναι κάποιοι από τους λόγους που μπορεί ένας άνθρωπος να εμφανίσει συμπτώματα κατάθλιψης. Κάθε μείωση του εισοδήματος στους νέους (30-40 ετών) μπορεί να οδηγήσει σε κατάθλιψη, αρκεί αυτή η μείωση να είναι σημαντική¹². Από τη στιγμή που ο εργαζόμενος θα ξεκινήσει να έχει την ανησυχία απόλυσης ξεκινούν και τα πρώτα συμπτώματα δυσφορίας, τα οποία μπορούν να πάρουν την μορφή αϋπνίας, νευρικότητας, κατάθλιψης. Η προοπτική εξέλιξης σε μία δουλειά ακόμα και η εξέλιξη στη ζωή μας είναι

¹² Prause J, Dooley D, Huh J. Income volatility and psychological depression.

απαραίτητη. Αν αυτή παύσει να υφίσταται τότε υπάρχει μετάπτωση του ψυχικού κόσμου. Η κατάθλιψη έχει και κάποιες συνέπειες κα σε συναισθηματικό αλλά και σε πρακτικό επίπεδο. Κατά πάσα πιθανότητα μπορεί να επηρεάσει και την προσπάθεια ευρέσεως εργασίας αλλά και τη ποιότητα αυτής. Όπως και τα οικονομικά προβλήματα κατέχουν διττή σημασία, μπορούν να συντελέσουν ένα σημαντικό κίνητρο για να βρεθεί μία δουλειά, αλλά από την άλλη αναστέλλουν αυτή τη προσπάθεια γιατί αυξάνουν την ψυχολογική πίεση .

Τα συμπτώματα κατάθλιψης εμφανίζονται όταν η ανεργία βρίσκεται εκτός του φάσματος των πραγμάτων που προσδοκούμε για τον εαυτό μας ή που θεωρούμε ότι οι άλλοι προσμένουν από εμάς. Τις περισσότερες φορές οδηγούμαστε σε κατάθλιψη όταν χάνουμε τη δουλειά μας και ξεκινάμε τα οικονομικά προβλήματα. Όπως αντίστοιχα η μειωμένη αυτοπεποίθηση μπορεί να προκληθεί από το αίσθημα απώλειας ελέγχου στη ζωή μας, που και αυτό οδηγεί σε κατάθλιψη αλλά και σε προβλήματα υγείας αλλά και σε δυσκολία συμμετοχής σε κοινωνικούς ρόλους.

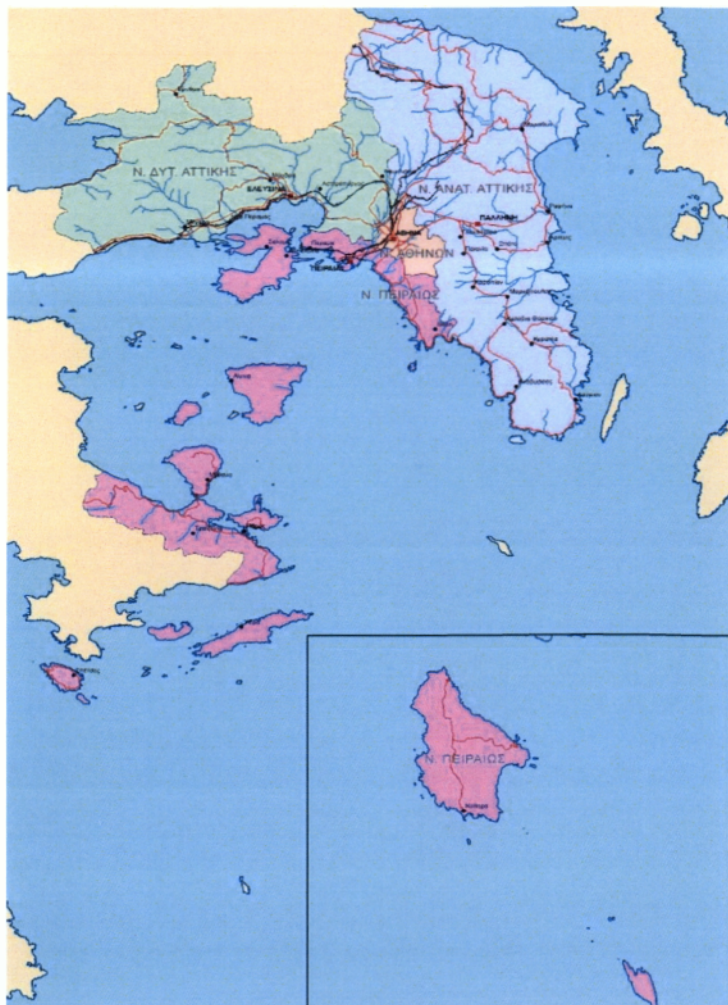
Έτσι η ανεργία προκαλεί πρώτον οικονομικά προβλήματα που με την σειρά τους αυξάνουν το άγχος και επιβαρύνουν την υγεία και δεύτερον επιτελεί στο να γίνονται οι άνθρωποι πιο ευάλωτοι σε δυσκολίες που μπορεί να επιφέρει το μέλλον. Οι έννοιες τις αυτοεκτίμησης, απώλειας ελέγχου και φόβου για το μέλλον είναι συγγενικά μεταξύ τους στη ψυχή του ανθρώπου. Μπορούμε να τα εισάγουμε σε μία έννοια αυτής του «αισθήματος συνοχής».

Σε κάποιες περιπτώσεις θα πρέπει να δοθεί συμβουλευτική στήριξη του ανέργου από κάποιον ειδικό ώστε να μπορέσει να συνειδητοποιήσει πιο εύκολα την πραγματικότητα και τις επιλογές του. Παρ' αυτά η ανεργία δεν παύει να είναι ένα εξέχων ψυχοκοινωνικό πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπίζεται από την πολιτεία με σκοπό την εξασφάλιση ασφαλών συνθηκών διαβίωσης και ψυχικής ισορροπίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ.

3.1. Γεωγραφική περιγραφή περιφέρειας.

Η περιφέρεια αποτελεί την πρώτη σε πληθυσμό και πιο πυκνοκατοικημένη περιφέρεια της Ελλάδας, αφού σε αυτήν βρίσκεται το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας που αποτελεί την πρωτεύουσα της Ελλάδας.

Εικόνα 1 : Απεικόνιση περιφέρειας Αττικής

Γεωγραφικά η Αττική χωρίζεται σε δύο μεγάλες υποενότητες, την περιφέρεια πρωτεύουσας και το υπόλοιπο Αττικής. Η περιφέρεια πρωτεύουσας περιλαμβάνει το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας δηλαδή όλους τους δήμους Αθηνών-Πειραιώς που ανήκαν στην τωρινή διοίκηση της πρωτεύουσας, και οριοθετείται από τον Σαρωνικό κόλπο και τα βουνά της Πάρνηθας, του Υμηττού και της Πεντέλης που ορίζουν το λεκανοπέδιο Αττικής.

Το υπόλοιπο Αττικής καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης της περιφέρειας και αποτελείται από το ανατολικό και δυτικό τμήμα, τα νησιά του Σαρωνικού και την επαρχία της Τροιζηνίας που βρίσκεται στην Πελοπόννησο. Κατατάσσεται 12^η σε έκταση σε ολόκληρη την Ελλάδα, η συνολική έκταση είναι 3.808 τετραγωνικά χιλιόμετρα, το γεωγραφικό πλάτος εκτιμάται σε 38°4'59.88"N και το γεωγραφικό μήκος σε 23°30'0"E.

Η Αττική για λόγους μελέτης χωρίζεται άτυπα σε επτά ζώνες, έχοντας σαν κριτήρια στοιχεία γεωγραφικής, κοινωνικοοικονομικής και ιστορικής φύσεως. Στη ζώνη Α' περιλαμβάνεται η Πόλη της Αθήνας, στη Β' η Βορειοανατολική Αττική, στη ζώνη Γ' βρίσκουμε τη Νοτιοανατολική Αττική και στη ζώνη Δ' τη Δυτική Αττική. Στη ζώνη Ε' εντοπίζεται η Πόλη του Πειραιά και στη ΣΤ' τα Νησιά του Αργοσαρωνικού. Τέλος στην ζώνη Ζ' εντάσσονται τα Μεσόγεια με τη Λαυρεωτική.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή από την 1^η Ιανουαρίου 2011, η ισχύουσα διοικητική διαίρεση της Αττικής θα πάψει να υφίσταται και θα οργανωθούν νέες διοικητικές μονάδες. Καταργήθηκαν τα τέσσερα νομαρχιακά διαμερίσματα και η περιφέρεια διαιρείται σε τέσσερις περιφερειακές ενότητες (πίνακας 1).

Όπως διαπιστώνουμε και από τον παρακάτω πίνακα οι τέσσερις περιφερειακές ενότητες είναι του Κεντρικού Τομέα Αθηνών, Βορείου Τομέα Αθηνών, Νοτίου Τομέα Αθηνών και Δυτικού Τομέα Αθηνών. Η Νομαρχία Πειραιώς διασπάται στην περιφερειακή ενότητα Πειραιώς και στην περιφερειακή ενότητα Νήσων, ενώ οι Νομαρχιακές Ενότητες Ανατολικής Αττικής και Δυτικής μετατρέπονται στις αντίστοιχες περιφερειακές ενότητες. Τέλος συνίσταται η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής με έδρα την Αθήνα και εκτείνεται στα όρια της περιφέρειας Αττικής.

Διοικητική διαίρεση Περιφέρειας Αττικής

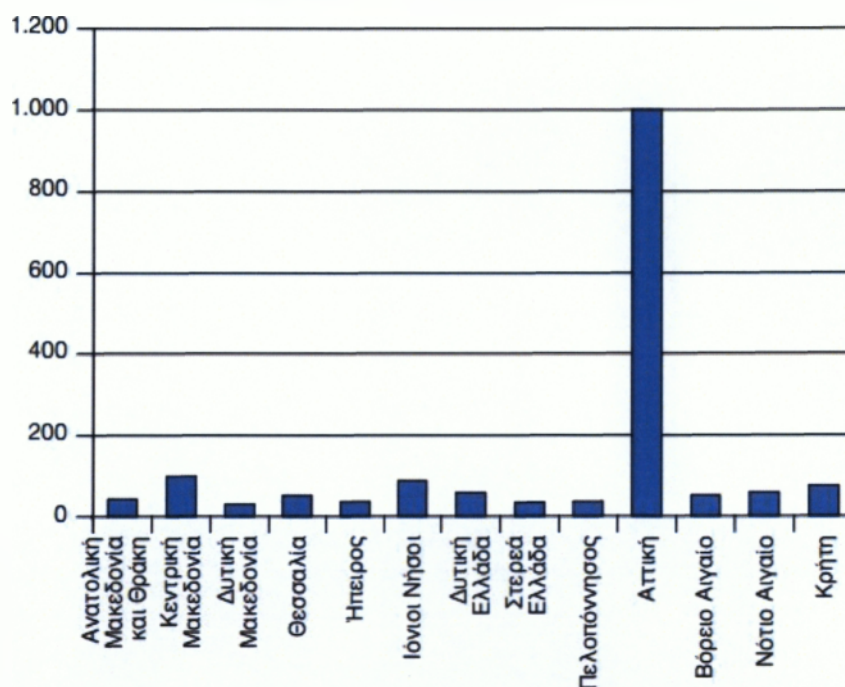
Περιφερειακή Ενότητα	Δήμοι
Κεντρικού Τομέα Αθηνών	<u>Δήμος Αθηναίων</u> · <u>Δήμος Βύρωνος</u> · <u>Δήμος Γαλατσίου</u> · <u>Δήμος Δάφνης-Υμηττού</u> · <u>Δήμος Ζωγράφου</u> · <u>Δήμος Ηλιούπολης</u> · <u>Δήμος Καισαριανής</u> · <u>Δήμος Φιλαδέλφειας-Χαλκηδόνας</u>
Νοτίου Τομέα Αθηνών	<u>Δήμος Αγίου Δημητρίου</u> · <u>Δήμος Αλίμου</u> · <u>Δήμος Γλυφάδας</u> · <u>Δήμος Ελληνικού-Αργυρούπολης</u> · <u>Δήμος Καλλιθέας</u> · <u>Δήμος Μοσχάτου-Ταύρου</u> · <u>Δήμος Νέας Συόρνης</u> · <u>Δήμος Παλαιού Φαλήρου</u>
Βορείου Τομέα Αθηνών	<u>Δήμος Αγίας Παρασκευής</u> · <u>Δήμος Αμαρουσίου</u> · <u>Δήμος Βριλησσιών</u> · <u>Δήμος Ηρακλείου</u> · <u>Δήμος Κηφισιάς</u> · <u>Δήμος Λυκόβρυσης-Πεύκης</u> · <u>Δήμος Μεταμορφώσεως</u> · <u>Δήμος Νέας Ιωνίας</u> · <u>Δήμος Παπάγου-Χολαργού</u> · <u>Δήμος Πεντέλης</u> · <u>Δήμος Φιλοθέης-Ψυχικού</u> · <u>Δήμος Χαλανδρίου</u>
Δυτικού Τομέα Αθηνών	<u>Δήμος Αγίας Βαρβάρας</u> · <u>Δήμος Αγίων Αναργύρων-Καματερού</u> · <u>Δήμος Αιγάλεω</u> · <u>Δήμος Ιλίου</u> · <u>Δήμος Περιστερίου</u> · <u>Δήμος Πετρούπολης</u> · <u>Δήμος Χαϊδαρίου</u>
Πειραιώς	<u>Δήμος Πειραιώς</u> · <u>Δήμος Νίκαιας-Αγίου Ιωάννη Ρέντη</u> · <u>Δήμος Κορυδαλλού</u> · <u>Δήμος Κερατσινίου-Δραπετσώνας</u> · <u>Δήμος Περάματος</u>
Νήσων	<u>Δήμος Αγκιστριού</u> · <u>Δήμος Αίγινας</u> · <u>Δήμος Κυθήρων</u> · <u>Δήμος Πόρου</u> · <u>Δήμος Σαλαμίνας</u> · <u>Δήμος Σπετσών</u> · <u>Δήμος Τροιζηνίας</u> · <u>Δήμος Ύδρας</u>
Δυτικής Αττικής	<u>Δήμος Ασπροπύργου</u> · <u>Δήμος Ελευσίνας</u> · <u>Δήμος Μάνδρας-Ειδυλλίας</u> · <u>Δήμος Μεγαρέων</u> · <u>Δήμος Φυλής</u>
Ανατολικής Αττικής	<u>Δήμος Αχαρνών</u> · <u>Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης</u> · <u>Δήμος Διονύσου</u> · <u>Δήμος Κρωπίας</u> · <u>Δήμος Λαυρεωτικής</u> · <u>Δήμος Μαραθώνος</u> · <u>Δήμος Μαρκοπούλου Μεσογαίας</u> · <u>Δήμος Πακανίας</u> · <u>Δήμος Παλλήνης</u> · <u>Δήμος Ραφήνας-Πικερμίου</u> · <u>Δήμος Σαρωνικού</u> · <u>Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος</u> · <u>Δήμος Ωρωπού</u>

Πίνακας 1 : Διοικητική διαίρεση περιφέρειας Αττικής.

3.2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Η περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της χώρας. Σύμφωνα με την επίσημη απογραφή του 2011 της Ελληνικής στατιστικής υπηρεσίας ο πληθυσμός της Περιφέρειας ανερχόταν σε 3.812.330 κατοίκους και κάλυπτε το 35,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Ο αριθμός των αρρέων είναι 1.842.680 και αντίστοιχα των θηλέων είναι 1.969.650. Η πυκνότητα του πληθυσμού στην Αττική κυμαίνεται 1000 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (διάγραμμα 2)¹³. Τη δεκαετία του 1980 ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού της Αττικής άρχισε να φθίνει σταδιακά. Αντίθετα τη δεκαετία του 1990 ανατράπηκε αυτή η πτώση λόγω κυρίως της μετανάστευσης. Η Αττική είναι μία απο τις τέσσερις περιφέρειες της χώρας στις οποίες σημειώνεται σημαντική αύξηση του πληθυσμού με αυξανόμενο ρυθμό απο το 1999.

Πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού της Ελλάδος, ανά km²
Απογραφή 2011 (προσωρινά αποτελέσματα)

Διάγραμμα 2 : Πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού της Ελλάδος.

¹³ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ, «Η ΕΛΛΑΔΑ με αριθμούς 2012»

3.3. Οικονομικά Στοιχεία

Η οικονομία της Ελλάδας είχε σημειώσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης μέχρι το 2008. Το 2009 όμως ξεκίνησε η πτώση με τα πρώτα σημάδια ύφεσης τα οποία προκλήθηκαν από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση και συνέχισαν να μαστίζουν τη χώρα μας και το 2010 λόγω δημοσιονομικών ανισορροπιών. Η ανάγκη για μία γρήγορη έξοδο από αυτή την ύφεση οδήγησε τη χώρα στην ένταξή της σε τριμερή μηχανισμό στήριξης αποτελούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.), και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.).

Η δραστική μείωση των δαπανών και η αυστηρή πολιτική που ασκήθηκαν τα τελευταία δύο χρόνια επηρέασαν όπως ήταν φυσικό και κάποια οικονομικά μεγέθη. Ένα από αυτά είναι και το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, το οποίο είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και υπηρεσιών που παράχθηκαν μέσα στη χώρα σε ένα συγκεκριμένο έτος, εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες.¹⁴ Το 2008 το ΑΕΠ της χώρας μειώθηκε κατά 0,2%, το 2009 κατά 3,2%, το 2010 κατά 3,5%, και το 2011 κατά 6,9%. Για τα δύο τελευταία έτη εκτιμάται ότι το 2012 μειώθηκε κατά 6,7%, και αυτή η ύφεση αναμένεται να συνεχιστεί και για το 2013.

Όσο αφορά τώρα για την περιφέρεια της Αττικής τα οικονομικά στοιχεία σύμφωνα με δημοσιεύματα της ίδιας της περιφέρειας είναι τα εξής : το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ για το 2010 ήταν 25.934 χιλ. Και το ΑΕΠ (% σύνολο της χώρας) ήταν 48,0. Έπειτα η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία για το ίδιο έτος (2010) είναι για τον πρωτογενή τομέα 0,4%, για τον Δευτερογενή τομέα 12,6% και για τον τριτογενή τομέα 87,0%.¹⁵

Ο αριθμός των επιχειρήσεων στην περιφέρεια της Αττικής, κυμαίνεται στις 332.899 και αποτελούν το 35,07% της χώρας.¹⁶ Όπως επίσης σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, το 2010 το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ καταγράφηκε στην Αττική (25.934 ευρώ).

¹⁴ Λιανός Θεόδωρος, Παπαβασιλείου Αντώνιος, Χατζηανδρέου Ανδρέας, Αρχές Οικονομικής Θεωρίας Γ' Τάξη Γενικού Λυκείου.

¹⁵ Ελληνική Στατιστική Αρχή

¹⁶ Πηγή πρωτογενών δεδομένων: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 8/2012

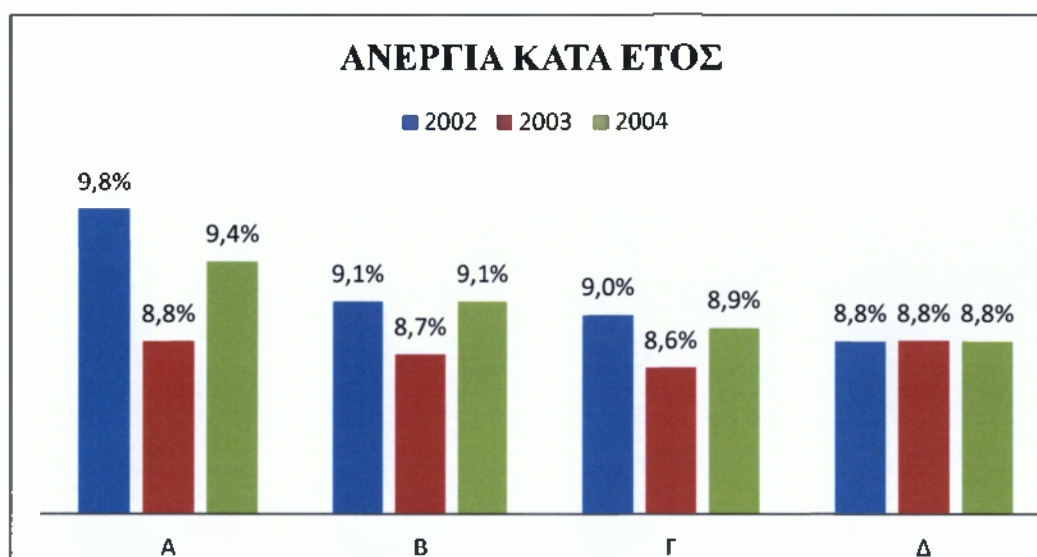
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

4.1. Ανεργία στην Αττική για τα έτη 2002-2004.

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ			
ΤΡΙΜΗΝΑ	2002	2003	2004
A	9,8%	8,8%	9,4%
B	9,1%	8,7%	9,1%
Γ	9,0%	8,6%	8,9%
Δ	8,8%	8,8%	8,8%

Πίνακας 2: Ανεργία κατά έτος

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 3: Ανεργία κατά έτος

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Αν ρίξουμε μία προσεχτική ματιά στον παραπάνω πίνακα (2), καθώς και στο διάγραμμα(3) μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι κατά τη διάρκεια του 2002 η ανεργία βρισκόταν στα επίπεδα του 8,8%-9,8%, το 2003 μειώθηκε και κυμαινόταν στο 8,6%-8,8% , και το 2004 στο 8,8%-9,4%. Το μεγαλύτερο ποσοστό για τη περιφέρεια Αττικής σημειώθηκε κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2002, ενώ το χαμηλότερο κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του έτους 2003.

4.2. Ανεργία κατά φύλο για τα έτη 2005-2009

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2009		
ΕΤΗ	ΦΥΛΟ	
	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΥΛΕΙΣ
2005	3,30%	7,80%
2006	3,30%	4,40%
2007	2,80%	4,20%
2008	2,40%	3,20%
2009	4%	4,00%

Πίνακας 3 : Ανεργία κατά φύλο για τα έτη 2005-2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 4: Ανεργία κατά φύλο για τα έτη 2005-2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Σύμφωνα με τον πίνακα 3 και το διάγραμμα 4 η ανεργία και τα τέσσερα έτη πλήττει περισσότερο των φύλο των θηλέων και λιγότερο των αρρένων. Το 2005 το η διαφορά του ποσοστού της ανεργίας ανάμεσα στα δύο φύλα είναι μεγάλη. Το ποσοστό των γυναικών φθάνει το 7,8% ενώ των ανδρών το 3%

Το 2006 αν και οι γυναίκες συνεχίζουν να κρατάνε την πρωτιά στα ποσοστά ανεργίας, το ποσοστό τους μειώθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος και έφτασε το 4,4%. Από την άλλη πλευρά το ποσοστό των ανδρών κυμάνθηκε σε σταθερά επίπεδα στο ύψος του 3,3%.

Το 2007 και το 2008 , το ποσοστό ανεργίας για τους άνδρες κυμαίνεται στο 2,8%-2,4%, ενώ των γυναικών στο 4,2%-3,2% (εμφανώς μειωμένο το 2008 σε σχέση με το 2007). Και τέλος το 2009, το ποσοστό ανεργίας στους άνδρες και στις γυναίκες έφτασε το 4%.

Τα γυναικεία ποσοστά ανεργίας είναι πολύ ψηλότερα από τα ανδρικά, ακόμα και στις νεότερες γενιές, όπου έχουν εξισωθεί το εκπαιδευτικό επίπεδο και τα μορφωτικά προσόντα μεταξύ των δύο φύλων. Οι αιτίες θα πρέπει να αναζητηθούν, εκτός από τις διακρίσεις στην αγορά εργασίας και τον «προδιαγεγραμμένο» προορισμό των γυναικών στην οικιακή εργασία, στην ανεπάρκεια επίσης του ρυθμού δημιουργίας θέσεων εργασίας έναντι της τεράστιας κινητοποίησής τους για αναζήτηση αμειβόμενης εργασίας.

Η καταπολέμηση της ανεργίας των γυναικών εντάσσεται στην πάλη συνολικά ενάντια στην ανεργία, για παραγωγικές επενδύσεις και προστασία της εργασίας. Η μείωση και το μοίρασμα των ωρών εργασίας, ώστε όλες και όλοι να έχουν πρόσβαση στην εργασία, πρέπει να αποτελέσει βασικό στόχο του παγκόσμιου κινήματος εργατριών και ανέργων.

4.3. Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα για τα έτη 2005-2009

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2009					
ΗΛΙΚΙΕΣ	ΕΤΗ				
	2005	2006	2007	2008	2009
15-29	3,40%	3,30%	1,90%	2,20%	2,00%
20-24	16,20%	9,50%	9,00%	8%	9%
25-29	14,00%	10,20%	10,50%	9,10%	10,70%
30-44	9,00%	6,20%	5,40%	4,30%	6,30%
45-64	4,00%	2,90%	2,80%	2%	3,50%

Πίνακας 4 : Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα για τα έτη 2005-2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 5 : Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα για τα έτη 2005-2009

(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Το 2005 η ανεργία αγγίζει περισσότερο εκείνου που είναι ανάμεσα στις ηλικίες των 20-24 με ποσοστό ανεργίας 16,2%, και ακολουθούν οι ηλικίες 25-29, με ποσοστό 14,2%.

Το 2006 αλλάζουν τα πράγματα και οι ηλικίες που αγγίζει περισσότερο η ανεργία είναι 25-29 με ποσοστό 10,2% και ακολουθούν οι ηλικίες 20-24 με ποσοστό 9,5% και λίγο πιο κάτω όχι είναι οι ηλικίες 30-44 με ποσοστό 6,2%. Το 2007 κάτι ανάλογο συνεχίζει να συμβαίνει με την προηγούμενη χρονιά, καθώς την πρωτιά ανεργίας παίρνουν οι ηλικίες 25-29 με ποσοστό 21,5%, οι ηλικίες 20-24 με ποσοστό σταθερό στο 9%, και οι ηλικίες 30-44 με ποσοστό 5,4%.

Το 2008, και πάλι οι ηλικίες 25-29 είναι μπροστά με ποσοστό 9%. Οι ηλικίες 20-24 καταλαμβάνουν την δεύτερη θέση με ποσοστό 8,3%. Οι ηλικίες με το μικρότερο ποσοστό ανεργίας είναι οι 45-64 και οι ηλικίες 15-19. Τέλος, το 2009 το ίδιο σκηνικό επικρατεί καθώς το ποσοστό 10,7% πλήττει τις ηλικίες 25-29, και σε αυτό το έτος η διαφορά είναι ότι αυξήθηκε το ποσοστό ανεργίας στις ηλικίες 30-44 κατά 2%.

4.4. Ανεργία ανά επίπεδο για τα έτη 2005-2009

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2009					
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΕΤΗ				
	2005	2006	2007	2008	2009
ΔΗΜΟΤΙΚΟ	3,20%	2,20%	1,90%	1,80%	3,30%
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	7,30%	4,20%	3,90%	3,80%	4,60%
ΛΥΚΕΙΟ	6,90%	4,80%	4%	2,80%	4,60%
ΠΤΥΧΙΟ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ	5%	3,10%	3,40%	2,60%	2,80%

Πίνακας 5: Ανεργία ανά επίπεδο για τα έτη 2005-2009

(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ)

Διάγραμμα 6 : Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης για τα έτη 2005-2009

(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε από τον παραπάνω πίνακα , για το έτος 2005 το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται σε όσους έχουν τελειώσει το γυμνάσιο, και μετά ακολουθούν όσοι έχουν τελειώσει το λύκειο με ποσοστό 6,9%.

Το 2006 τα μεγαλύτερα ποσοστά τα συναντάμε σε όσους έχουν τελειώσει το λύκειο με ποσοστό 4,8%, και ακολουθούν όχι με τόση μεγάλη διαφορά αυτή τη χρονιά, όσοι έχουν τελειώσει το γυμνάσιο με ποσοστό 4,2%.

Το 2007, η εικόνα παραμένει η ίδια καθώς για όσους έχουν τελειώσει το λύκειο η ανεργία αγγίζει το 4%. Και το μικρότερο ποσοστό το συναντάμε σε όσους έχουν τελειώσει το δημοτικό.

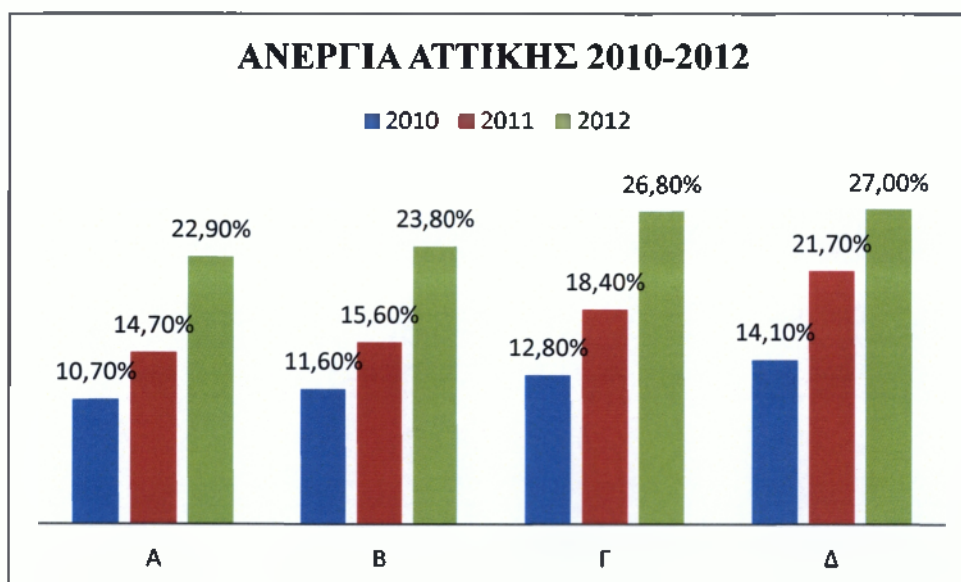
Για το 2008, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι τα ποσοστά είναι εμφανώς μειωμένα σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Την πρωτιά κατέχουν όσοι έχουν τελειώσει το γυμνάσιο με ποσοστό 3,8%, μειωμένο . Ακολουθούν εκείνοι που έχουν απολυτήριο λυκείου με ποσοστό 2,8%.

Τέλος, το 2009 αυξάνεται το ποσοστό ανεργίας σε όσους έχουν απολυτήριο γυμνασίου και λυκείου και αγγίζει και πάλι το 4,6% αντίθετα με όσους έχουν πτυχίο ανώτατων σχολών όπου σημειώνεται το μικρότερο ποσοστό ύψους 2,8%.

4.5. Ανεργία στην Αττική για τα έτη 2010-2012

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ 2010-2012			
ΤΡΙΜΗΝΑ	2010	2011	2012
A	10,70%	14,70%	22,90%
B	11,60%	15,60%	23,80%
Γ	12,80%	18,40%	26,80%
Δ	14,10%	21,70%	27,00%

Πίνακας 6: Ανεργία Αττικής 2010-2012 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 7: Ανεργία Αττικής 2010-2012 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

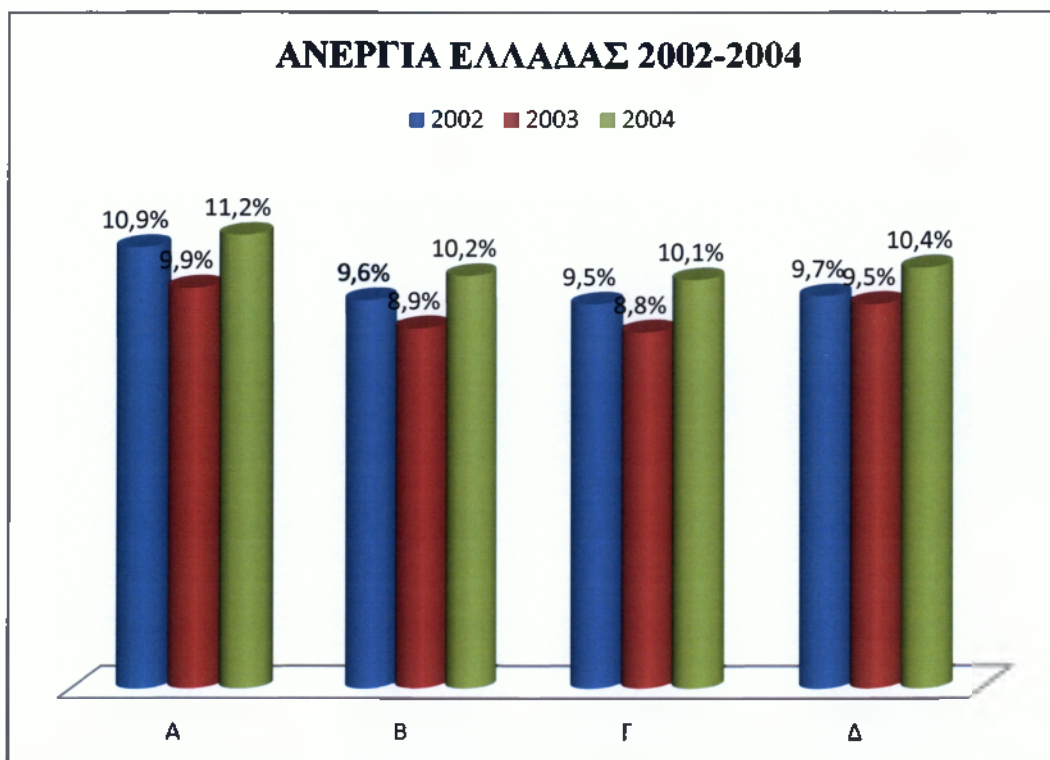
Το 2010 παρατηρούμε ότι η ανεργία στην Αττική κυμαίνεται πάνω από το 10% και κάτω από το 15%, τον αμέσως επόμενο χρόνο έχουμε μία σημαντική αύξηση δηλαδή το 2011 κυμαίνεται από το 14,7% μέχρι και 21,7%. Σημαντική αύξηση σημειώνεται στον τελευταίο χρόνο, το 2012 όπου τα ποσοστά εκτοξεύονται πάνω από το 20%. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα και με τον παραπάνω πίνακα το πρώτο τρίμηνο ήταν 22,9%, το δεύτερο 23,8%, το τρίτο 26,8% και τέλος το τέταρτο στο 27%! Παρατηρείται εμφανή αύξηση της ανεργίας από το 2010 και μετά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

5.1. Ανεργία στην Ελλάδα για τα έτη 2002-2004

ΑΝΕΡΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ 2002-2004			
ΤΡΙΜΗΝΑ	2002	2003	2004
A	10,9%	9,9%	11,2%
B	9,6%	8,9%	10,2%
Γ	9,5%	8,8%	10,1%
Δ	9,7%	9,5%	10,4%

Πίνακας 7 : Ανεργία Ελλάδας 2002-2004 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 8: Ανεργία Ελλάδα 2002-2004 (Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Από το παραπάνω διάγραμμα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι υπάρχει μια σταδιακή αύξηση της ανεργίας απο το 2002 που ήταν γύρω στο 9,5%-10,9% , το 2003 κυμαινόταν απο το 8,8% μέχρι και το 9,9%. Και το 2004 αυξήθηκε και ξεπέρασε το 10% .

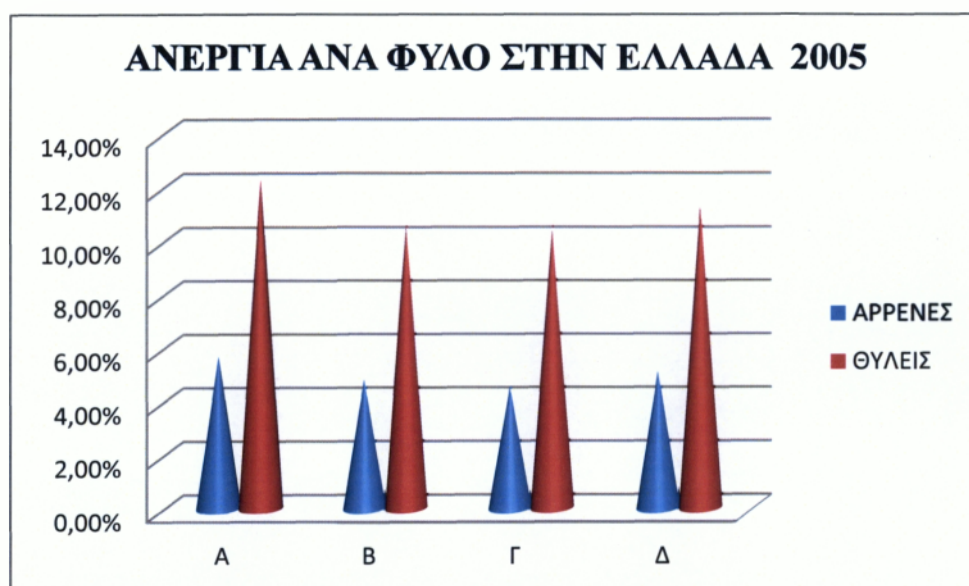
5.2. Ανεργία ανά φύλο στην Ελλάδα για τα έτη 2005-2019

- Έτος 2005

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΕΤΟΣ 2005		
ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΥΛΕΙΣ
A	6,5%	16,1
B	5,8%	15,2
Γ	6%	15%
Δ	6,1%	14,9%

Πίνακας 8: Ανεργία ανά φύλο στην Ελλάδα 2005

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 9: Ανεργία ανά φύλο στην Ελλάδα 2005

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2005 η ανεργία πλήττει περισσότερο τις γυναίκες και λιγότερο τους άνδρες. Οι διαφορές είναι πολύ μεγάλες που αν παρατηρήσουμε τον πίνακα και το διάγραμμα η ανεργία στους άνδρες ανέρχεται στο 5,8% μέχρι 6,5% ενώ σε αντίθεση οι ανεργία των γυναικών ξεπερνάει κατά πολύ το 10% αφού βρίσκεται στο επίπεδο του 14,9% με 16,1%.

- Έτος 2006

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΕΤΟΣ 2006		
ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΥΛΕΙΣ
A	6,3%	14,6%
B	5,6%	13,4%
Γ	5,1%	13%
Δ	5,5%	13,5%

Πίνακας 9: Ανεργία ανά φύλο έτος 2006

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Το 2006 οι ανεργία στους άνδρες παραμένει σχετικά σε σταθερά επίπεδα, δηλαδή κυμαίνεται γύρω στο 5,1%-6,3% ενώ η διαφορά με τις γυναίκες εξακολουθεί να είναι πολύ μεγάλη απο τη στιγμή που τα ποσοστά μειώθηκαν ελάχιστα αλλά όχι τόσο ώστε να πέσουν κάτω απο το 10 %. Με άλλα λόγια σύμφωνα και με τον πίνακα αλλά και με το διάγραμμα το ποσοστό των γυναικών είναι στο 13% με 14,6%.

- Έτος 2007

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΕΤΟΣ 2007		
ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΥΛΕΙΣ
A	5,7%	13,9%
B	5%	12,6%
Γ	4,9%	12,2%
Δ	5,2%	12,3%

Πίνακας 10: Ανεργία ανά φύλο έτος 2007

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

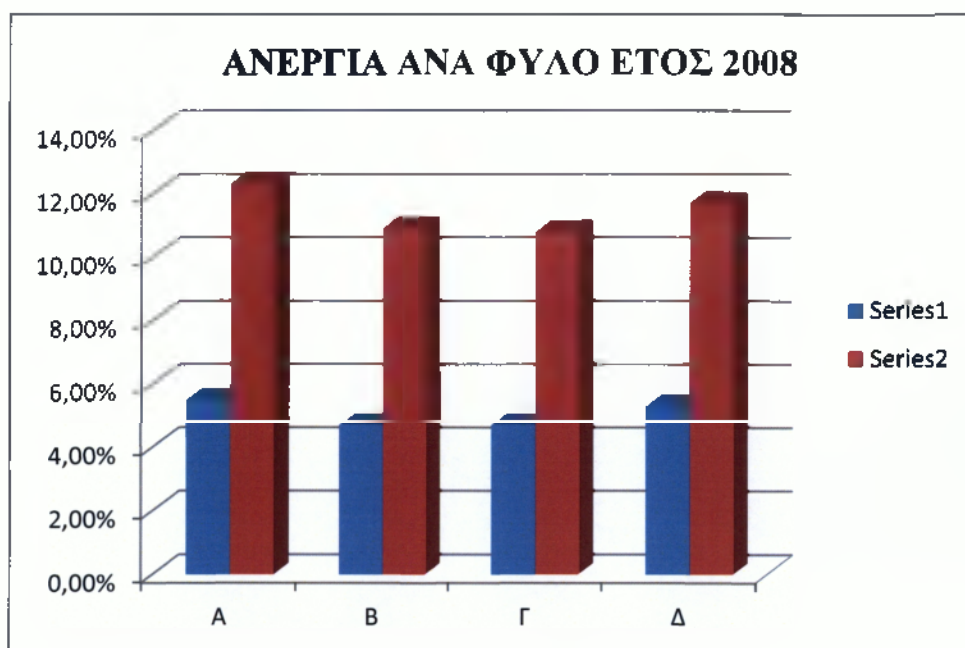
Και το 2007 παρατηρείται μία μείωση στο ποσοστό των γυναικών απο το 14,6% που ήταν το υψηλότερο ποσοστό στο Α' τρίμηνο του 2006 , έπεσε στο 13,9% αντίστοιχα το Α' τρίμηνο του 2007 και στο 12,30% στο Δ τρίμηνο του ίδιου έτους. Όσον αφορά το ποσοστό των ανδρών είναι σχετικά σταθερό με μικρές διακυμάνσεις , το οποίο έπεσε και κάτω από το 5 % το Γ' τρίμηνο.

- Έτος 2008

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΕΤΟΣ 2008		
ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΥΛΕΙΣ
A	5,50%	12,30%
B	5%	10,90%
Γ	4,70%	10,80%
Δ	5,30%	11,70%

Πίνακας 11: Ανεργία ανά φύλο έτος 2008

(Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 10: Ανεργία ανά φύλο έτος 2008

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

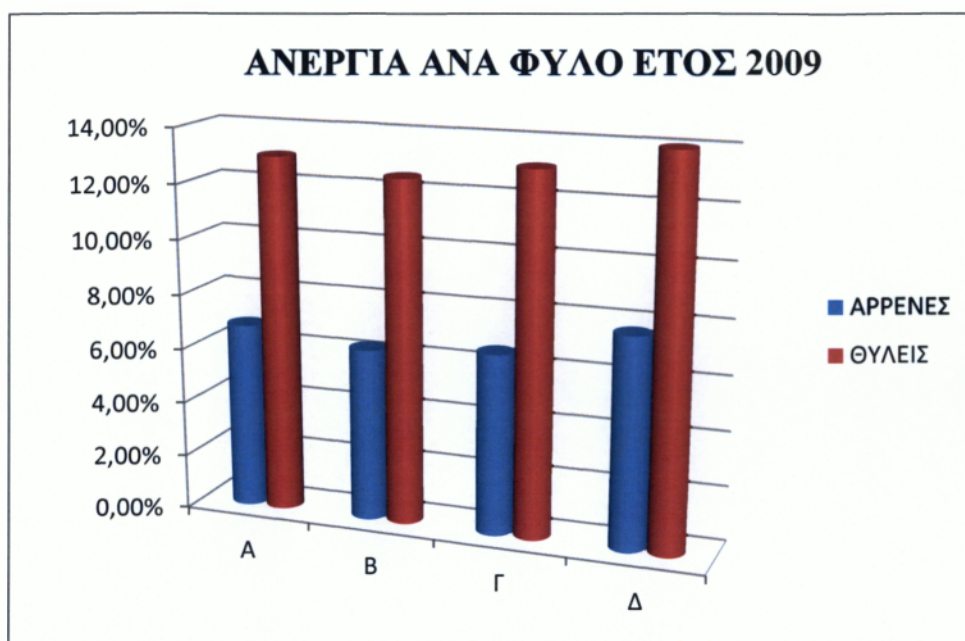
Το 2008 η ανεργία στους άνδρες παραμένει σταθερή καθώς τα ποσοστά βρίσκονται στο 4,7%-5,5%, σε αντίθεση για ακόμα μία φορά που το ποσοστό των γυναικών αν και μειώνεται σταθερά βρίσκεται στο 10,8% με 12,3%.

- Έτος 2009

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΕΤΟΣ 2009		
ΤΡΙΜΗΝΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΥΛΕΙΣ
A	6,80%	13,00%
B	6,30%	12,50%
Γ	6,60%	13,10%
Δ	7,70%	14,00%

Πίνακας 12: Ανεργία ανά φύλο έτος 2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 11: Ανεργία ανά φύλο έτος 2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Και τέλος το 2009, το ποσοστό ανεργίας στους άνδρες πέρνει ανοδική πορεία καθώς αγγίζει και το 7,7%, και απο την άλλη μεριά το ποσοστό των γυναικών είναι στο 12,3% με 14%.

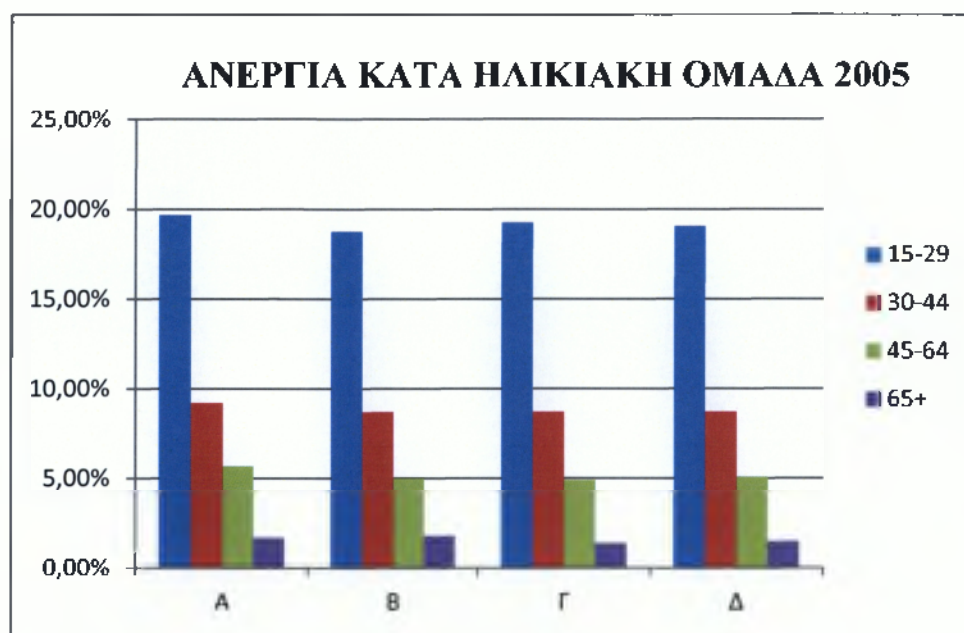
5.3. Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα στη Ελλάδα για τα έτη 2005-2009

- Έτος 2005

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ 2005				
ΗΛΙΚΙΕΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
15-29	19,70%	18,80%	19,30%	19,10%
30-44	9,20%	8,70%	8,70%	8,70%
45-64	5,70%	5,00%	4,90%	5,10%
65+	1,70%	1,80%	1,40%	1,50%

Πίνακας 13: Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα 2005

(Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 12: Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα 2005

(Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Αν παρατηρήσουμε καλά τον πίνακα αλλά και το διάγραμμα, είναι εμφανές ότι η ανεργία πλήττει περισσότερο τους νέους σε ηλικίες από 15-29 χρονών. Το ποσοστό σε αυτές τις ηλικίες ανέρχεται στο 18,8% με 19,7%. Δεύτερη θέση καταλαμβάνουν οι ηλικίες 30-44 με ποσοστό από 8,7% μέχρι και 9,2%. Οι ηλικίες 45-64 κυμαίνονται στο 4,9% με 5,7%. Και η ανεργία αγγίζει λιγότερο τις ηλικίες από 65 και πάνω στις οποίες το ποσοστό είναι 1,4% με 1,8%.

- Έτος 2006

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ 2006				
ΗΛΙΚΙΕΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
15-29	18,70%	17,80%	17,60%	18,30%
30-44	8,70%	7,90%	7,40%	7,90%
45-64	5,30%	4,40%	4,00%	4,40%
65+	2,10%	1,10%	0,60%	1,00%

Πίνακας 14: Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα 2006
(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Και το 2006 παρατηρείται το ίδιο φαινόμενο. Και πάλι η ανεργία “χτυπάει” τις πιο νεαρές ηλικίες (15-29) στις οποίες το ποσοστό είναι πολύ υψηλό και κοντεύει να αγγίξει το 20% με υψηλότερο ποσοστό το 18,7% το Α’ τρίμηνο. Ακολουθούν οι ηλικίες 30-44 με υψηλότερο ποσοστό 8,7% , 45-64 με 5,3% και 65+ με 2,1%.

- Έτος 2007

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ 2007				
ΗΛΙΚΙΕΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
15-29	18,20%	17,00%	16,90%	17,20%
30-44	8,30%	7,20%	6,90%	7,20%
45-64	4,80%	4,10%	3,80%	4,00%
65+	1,10%	1,30%	1,00%	1,20%

Πίνακας 15: Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα 2007
(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

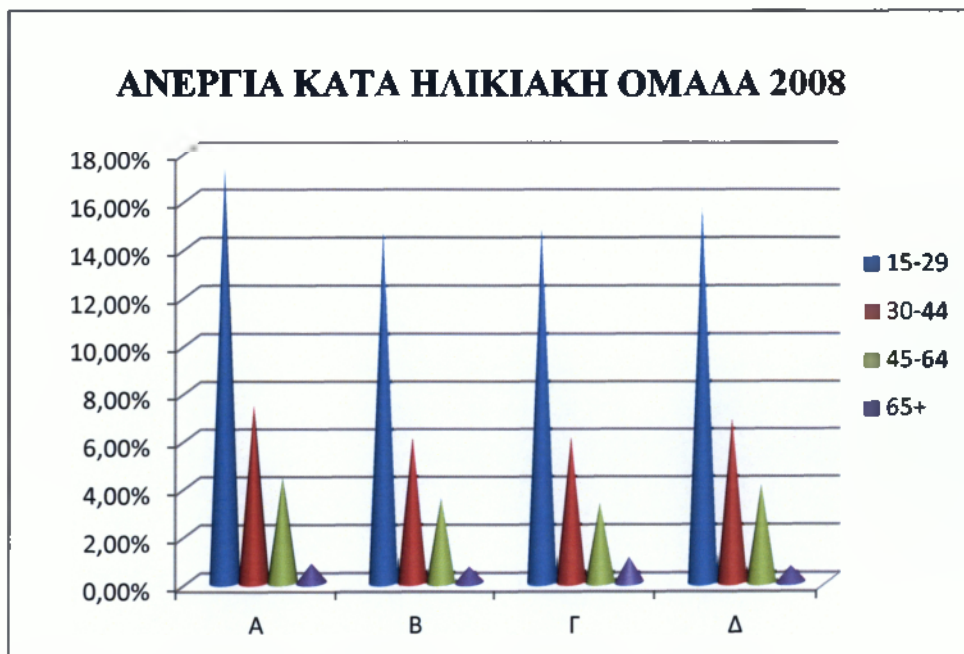
Η ίδια εικόνα επικρατεί και το 2007 καθώς οι ηλικίες των 15-29 έχουν το τυχερό τους και για άλλη μια φορά πέρνουν την πρωτία με ποσοστό 18,2%. Με μεγάλη ποσοστιακή διαφορά ακολουθούν οι ηλικίες 35-44 με ποσοστό 8,3%, 45-64 με ποσοστό 4,8% και τέλος 65+ με ποσοστό 1,3%.

- Έτος 2008

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ 2008				
ΗΛΙΚΙΕΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
15-29	17,30%	15,50%	15,60%	16,50%
30-44	7,40%	6,40%	6,40%	7,20%
45-64	4,40%	3,70%	3,50%	4,30%
65+	0,80%	0,70%	1,10%	0,70%

Πίνακας 16: Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα 2008

(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 13: Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα 2008

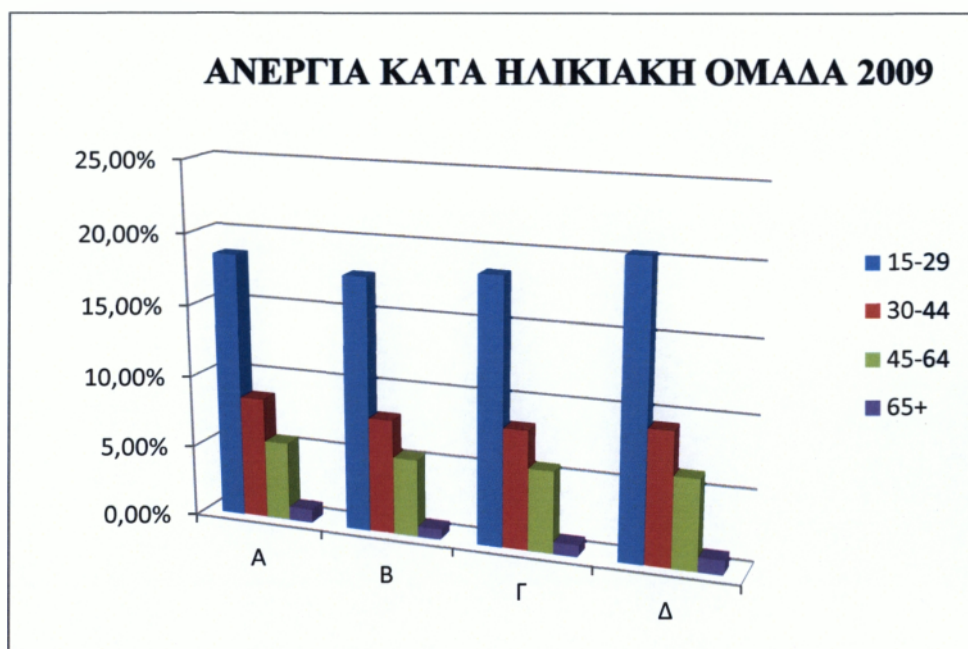
(Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Καθώς παρατηρούμε τον παραπάνω πίνακα , προκύπτει ότι το υψηλότερο ποσοστό το κατέχουν οι ηλικίες 15-29 με μικρές μεταβολές σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές (17,3%). Και ακολουθούν κατά σειρά οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες με αντίστοιχα ποσοστά 7,4%, 4,4% και 1,1%.

- Έτος 2009

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ 2009				
ΗΛΙΚΙΕΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
15-29	18,50%	17,70%	18,50%	20,40%
30-44	8,50%	8,00%	8,30%	9,30%
45-64	5,50%	5,40%	5,70%	6,30%
65+	0,90%	0,70%	0,80%	1,00%

Πίνακας 17: Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα 2009
(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 14 : Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα 2009
(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

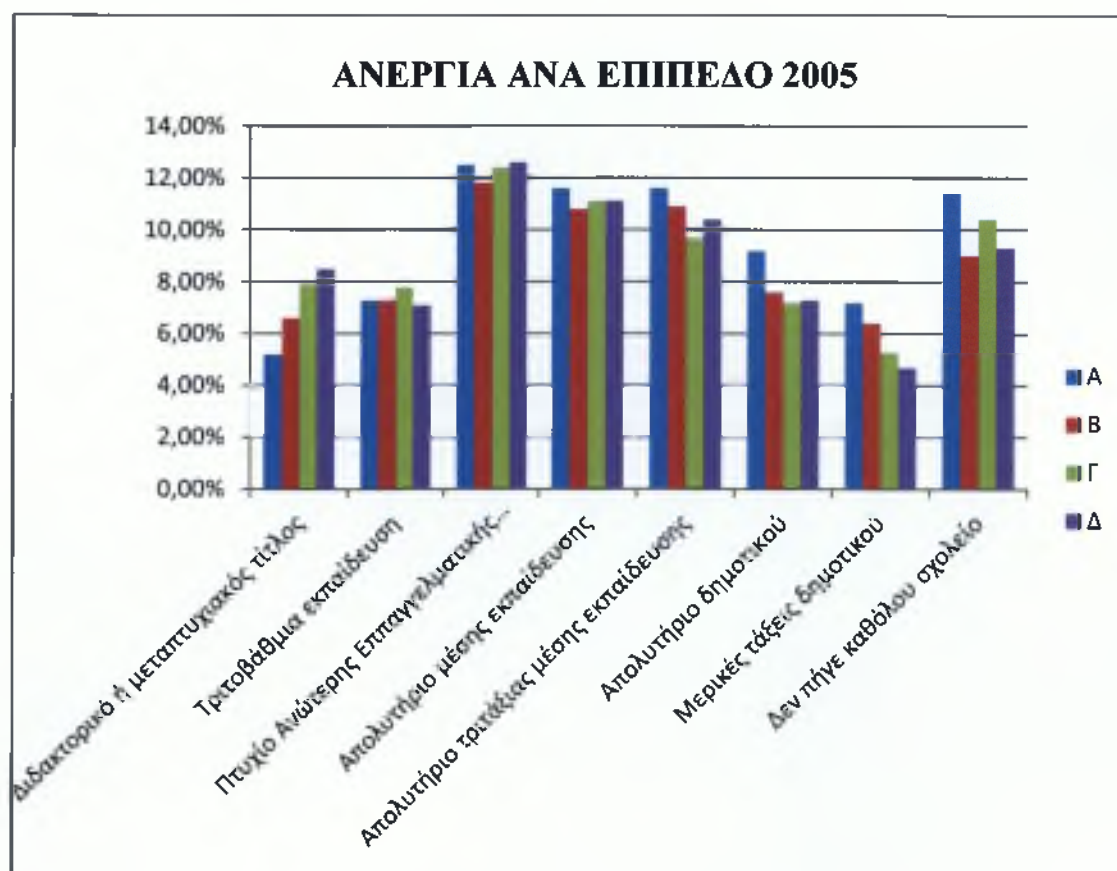
Και το 2009 το ποσοστό πια αγκίζει και ξεπερνάει το 20% για τους νέους ανέργους ηλικίας 15-29 , στις ηλικίες 30-44 είναι γύρω στο 8% με 9,3%, και μικρότερα ποσοστά έχουμε στις ηλικίες 45-64 (5,4% με 6,3%) , 65+ με ποσοστά (0,7% με 1%).

5.4. Ανεργία ανά επίπεδο στην Ελλάδα για τα έτη 2005-2009

- Έτος 2005

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ 2005				
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακός τίτλος	5,20%	6,60%	7,90%	8,50%
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	7,30%	7,30%	7,80%	7,10%
Πτυχίο Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	12,50%	11,80%	12,40%	12,60%
Απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	11,60%	10,80%	11,10%	11,10%
Απολυτήριο τριτάξιας μέσης εκπαίδευσης	11,60%	10,90%	9,70%	10,40%
Απολυτήριο δημοτικού	9,20%	7,60%	7,20%	7,30%
Μερικές τάξεις δημοτικού	7,20%	6,40%	5,30%	4,70%
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	11,40%	9,00%	10,40%	9,30%

Πίνακας 18: Ανεργία ανά επίπεδο 2005 (Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 15 : Ανεργία ανά επίπεδο 2005 (Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

- Έτος 2006

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ 2006				
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακός τίτλος	5,20%	6,30%	7,30%	7,20%
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	6,50%	6,00%	6,40%	5,70%
Πτυχίο Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	12,20%	11,20%	11,20%	11,30%
Απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	11,10%	10,00%	9,40%	10,20%
Απολυτήριο τριτάξιας μέσης εκπαίδευσης	10,90%	9,80%	8,20%	9,10%
Απολυτήριο δημοτικού	8,00%	7,00%	6,20%	6,90%
Μερικές τάξεις δημοτικού	3,40%	3,10%	4,10%	6,10%
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	9,70%	5,80%	6,20%	7,70%

Πίνακας 19 : Ανεργία ανά επίπεδο 2007
(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

- Έτος 2007

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ 2007				
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακός τίτλος	5,90%	6,20%	7,30%	5,90%
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	11,50%	5,80%	6,80%	6,20%
Πτυχίο Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	10,20%	10,10%	9,80%	10,30%
Απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	9,30%	8,90%	8,50%	8,90%
Απολυτήριο τριτάξιας μέσης εκπαίδευσης	7,90%	8,60%	7,80%	7,70%
Απολυτήριο δημοτικού	5,60%	6,90%	6,20%	6,60%
Μερικές τάξεις δημοτικού	16,40%	5,40%	5,80%	8,10%
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	9,70%	9,60%	8,00%	14,50%

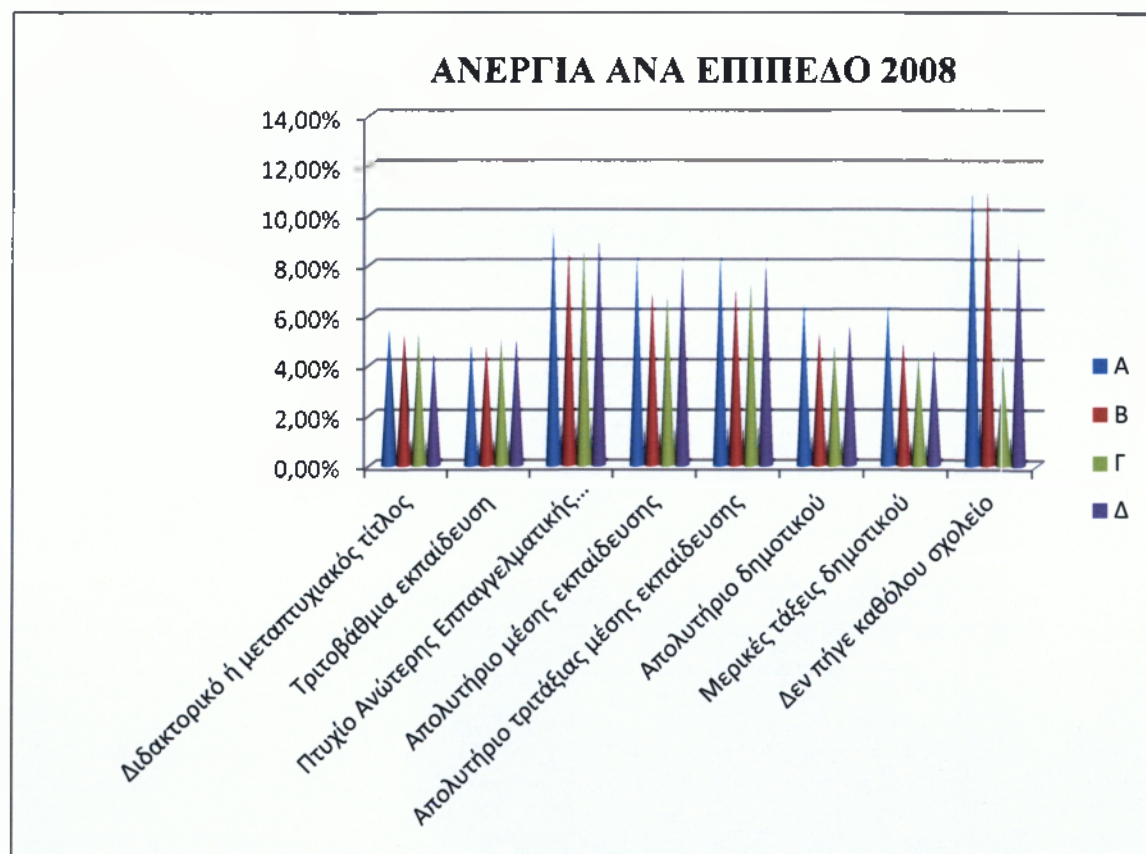
Πίνακας 20: Ανεργία ανά επίπεδο 2007 (Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

- Έτος 2008

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ 2008				
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακός τίτλος	5,40%	5,20%	5,90%	5,00%
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	5,40%	5,30%	5,60%	5,60%
Πτυχίο Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	10,50%	9,60%	9,60%	10,00%
Απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	9,10%	7,70%	7,60%	8,90%
Απολυτήριο τριτάξιας μέσης εκπαίδευσης	9,20%	7,80%	8,10%	9,00%
Απολυτήριο δημοτικού	7,10%	5,90%	5,30%	6,20%
Μερικές τάξεις δημοτικού	7,00%	5,50%	4,70%	5,10%
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	12,20%	12,30%	4,50%	9,90%

Πίνακας 21: Ανεργία ανά επίπεδο 2008

(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 16: Ανεργία ανά επίπεδο 2008

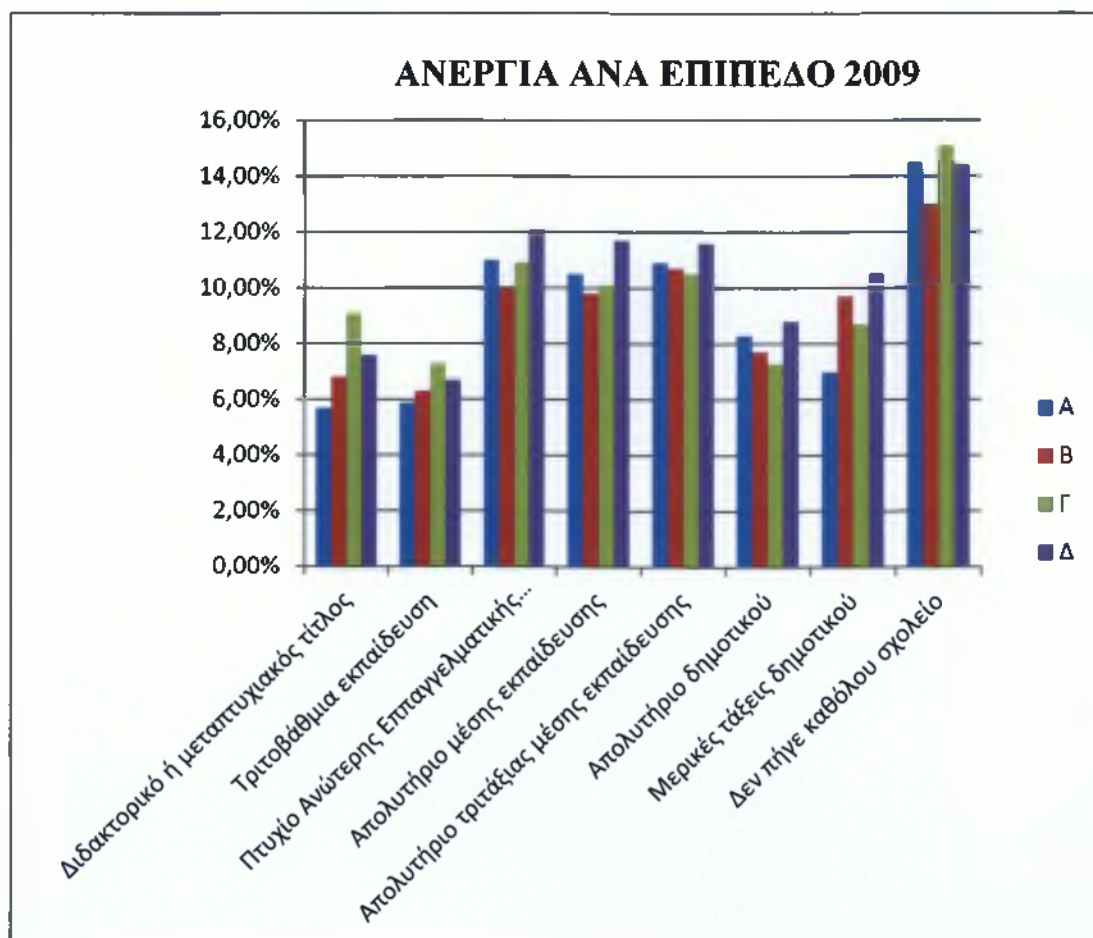
(Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

- Έτος 2009

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ 2009				
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΤΡΙΜΗΝΑ			
	Α	Β	Γ	Δ
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακός τίτλος	5,70%	6,80%	9,10%	7,60%
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	5,90%	6,30%	7,30%	6,70%
Πτυχίο Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	11,00%	10,00%	10,90%	12,10%
Απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	10,50%	9,80%	10,10%	11,70%
Απολυτήριο τριτάξιας μέσης εκπαίδευσης	10,90%	10,70%	10,50%	11,60%
Απολυτήριο δημοτικού	8,30%	7,70%	7,30%	8,80%
Μερικές τάξεις δημοτικού	7,00%	9,70%	8,70%	10,50%
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	14,50%	13,00%	15,10%	14,40%

Πίνακας 22 : Ανεργία ανά επίπεδο 2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 17: Ανεργία ανά επίπεδο 2009

(Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Απο τους παραπάνω πίνακες παρατηρούμε ότι ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης , για το έτος 2005, τα ποσοστά ανεργίας βρίσκονται πάνω απο το συνολικό ποσοστό κυρίως στους απόφοιτους ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (12,6%) καθώς και σε όσους έχουν τελειώσει την μέση εκπαίδευση ή την 3τάξια (11,1% , 10,4% αντίστοιχα), τα χαμηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στα άκρα, δηλαδή στην ομάδα του πληθυσμού που έχουν τελειώσει κάποιες τάξεις του δημοτικού (4,7%) και σε κάποιους που έχουν τελειώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση (7,1%).

Το 2006, το ποσοστό ανεργίας βρίσκεται πάνω απο το συνολικό ποσοστό, κυρίως στους απόφοιτους ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης (11,3%), και σε όσους έχουν τελειώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (10,2%), ενώ ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά παρατηρούνται στις κατηγορίες του πληθυσμού που είτε έχουν τελειώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση(5,7%), είτε μερικές τάξεις του δημοτικού (6,1%).

Για το 2007, αντιθέτως το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας βρίσκεται σε όσους δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο (14,5%), στους απόφοιτους ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης (10,3%) και σε όσους κατέχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης (8,9%). Το χαμηλότερο ποσοστό παρατηρείται πάλι στα άκρα δηλαδή σε εκείνους που κατέχουν κάποιο διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο (5,9%).

Επίσης για το 2008 , το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται σε αυτούς που κατέχουν κάποιο πτυχίο ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης (10%), ακολουθούν το κομμάτι του πληθυσμού που δεν έχει πάει καθόλου σχολείο (9,9%) και εκείνοι που έχουν ένα απολυτήριο τριτάξιας μέσης εκπαίδευσης (9%). Τα χαμηλότερα ποσοστά τα συναντάται στις κατηγορίες που έχουν τελειώσει μερικές τάξεις του δημοτικού (5,1%) και σε εκείνους που κατέχουν κάποιο διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο (5%).

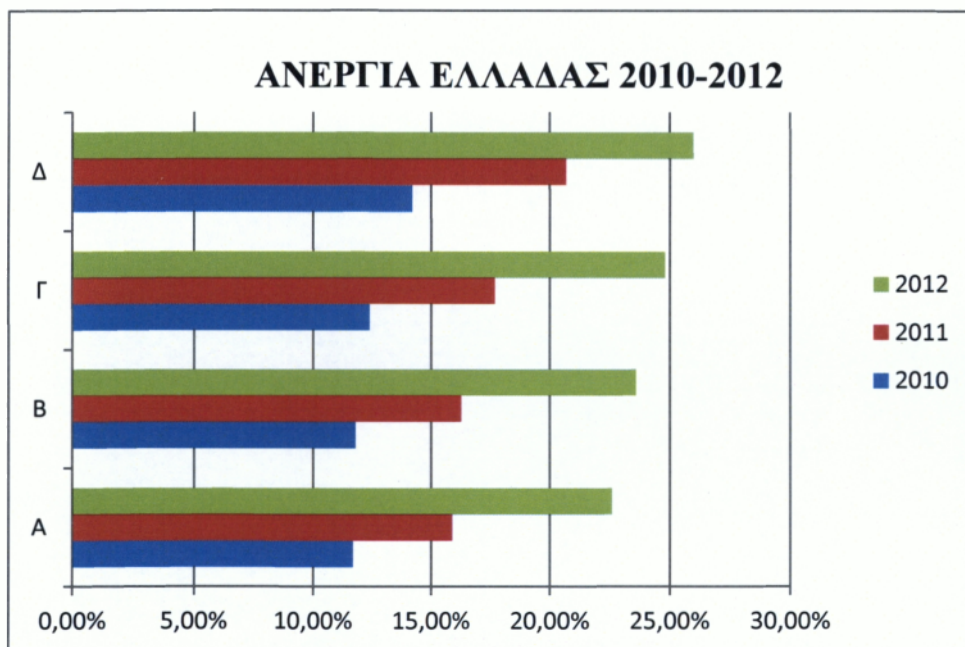
Και τέλος για το 2009 , το μεγαλύτερο ποσοστό ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης είναι σε αυτούς που έχουν πτυχίο ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης (12,1%) και αμέσως μετά ακολουθούν αυτοί που κατέχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης (11,7%). Το χαμηλότερο ποσοστό παρατηρείται σε αυτούς που κατέχουν κάποιο διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο (7,6%) και σε εκείνους που έχουν τελειώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση (6,7%).

5.5. Ανεργία στην Ελλάδα για τα έτη 2010-2012

ΑΝΕΡΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ 2010-2012			
ΤΡΙΜΗΝΑ	2010	2011	2012
A	11,70%	15,90%	22,60%
B	11,80%	16,30%	23,60%
Γ	12,40%	17,70%	24,80%
Δ	14,20%	20,70%	26,00%

Πίνακας 23: Ανεργία Ελλάδας 2010-2012

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 18 : Ανεργία Ελλάδας 2010-2012

(Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Τα τελευταία 3 χρόνια η αύξηση της ανεργίας είναι αισθητή και μας πλείττει κάθε μέρα και περισσότερο. Το 2010 το ποσοστό της ανεργίας κυμαίνεται στο 14,2%, το 2011 στο 20,7% και το 2012 στο 26%. Η πραγματικότητα είναι σκληρή και το φαινόμενο της ανεργίας είναι δεδομένο πλέον στη χώρα μας , και κάθε μέρα αυξάνεται όλο και πιο πολύ .

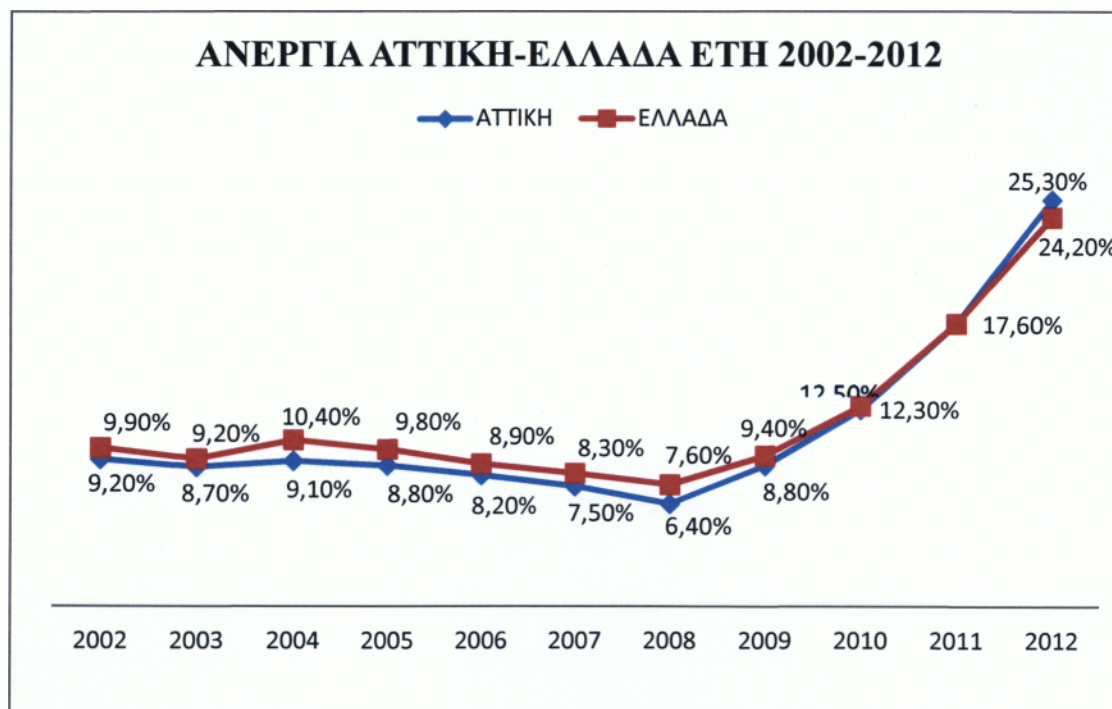
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ-ΕΛΛΑΔΑΣ

6.1. Σύγκριση ανεργίας Αττικής- Ελλάδας για τα έτη 2002-2012

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΤΤΙΚΗ - ΕΛΛΑΔΑ ΕΤΗ 2002-2012		
ΕΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
2002	9,20%	9,90%
2003	8,70%	9,20%
2004	9,10%	10,40%
2005	8,80%	9,80%
2006	8,20%	8,90%
2007	7,50%	8,30%
2008	6,40%	7,60%
2009	8,80%	9,40%
2010	12,30%	12,50%
2011	17,60%	17,60%
2012	25,30%	24,20%

Πίνακας 24: Ανεργία Αττική- Ελλάδα έτη 2002-2012

(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 19: Ανεργία Αττική- Ελλάδα έτη 2002-2012

(Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Ο παραπάνω πίνακας 51 αλλά και το διάγραμμα 52 μας παρουσιάζουν την εξέλιξη της ανεργίας για τα έτη 2002-2012 στην περιφέρεια της Αττικής σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά που προμηθευτήκαμε από την στατιστική υπηρεσία Ελλάδος τα έτος 2002 η ανεργία στην περιφέρεια Αττικής ήταν 9,2% ενώ σε ολόκληρη τη χώρα 9.9%. Το 2003 η ανεργία στην Αττική μειώθηκε και έφτασε το 8,7% , και τον ίδιο χρόνο και η ανεργία στην Ελλάδα μειώθηκε λίγο και έφτασε το 9,2%

Το 2004 το ποσοστό της ανεργίας στην Αττική κυμαινόταν στο 9,1% σε αντίθεση με το ποσοστό ολόκληρης της χώρας που άγγιξε το 10,4%. Το 2005 το ποσοστό ανεργίας στην Αττική κυμάνθηκε σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα η ανεργία στην Αττική ήταν 8,8% ενώ σε ολόκληρη την χώρα ήταν 9,8%. Η διαφορά τους κρίνεται στο 1%.

Το 2006 η ανεργία στην Αττική μειώθηκε κατά 0,6% σε σχέση με το 2005, μείωση επήλθε και στο ποσοστό της ανεργίας στην Ελλάδα όπου μειώθηκε κατά 0,9% και άγγιξε το 8,9%. Το 2007 για ακόμη ένα έτος η ανεργία για την περιφέρεια Αττικής μειώθηκε και έφτασε το 7,5%, όπως και στο σύνολο της χώρας που ήταν 8,3% η διαφορά ανάμεσα στην περιφέρεια Αττικής και σε ολόκληρη τη χώρα κρίνεται στο 0,8%.

Για τα έτη 2008και 2009 μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η ανεργία το έτος 2008 για την Αττική μειώθηκε κατά 1,1% και το ίδιο παρατηρείται για ολόκληρη τη χώρα καθώς το ποσοστό της ανεργίας ήταν 8,3%. Αντίθετα το 2009 παρατηρούμε το φαινόμενο αύξησης της ανεργίας . στην περιφέρεια Αττικής η ανεργία αυξήθηκε και κυμάνθηκε στο 8,8% και αντίστοιχα στην Ελλάδα αυξήθηκε και άγγιξε το 9,4%.

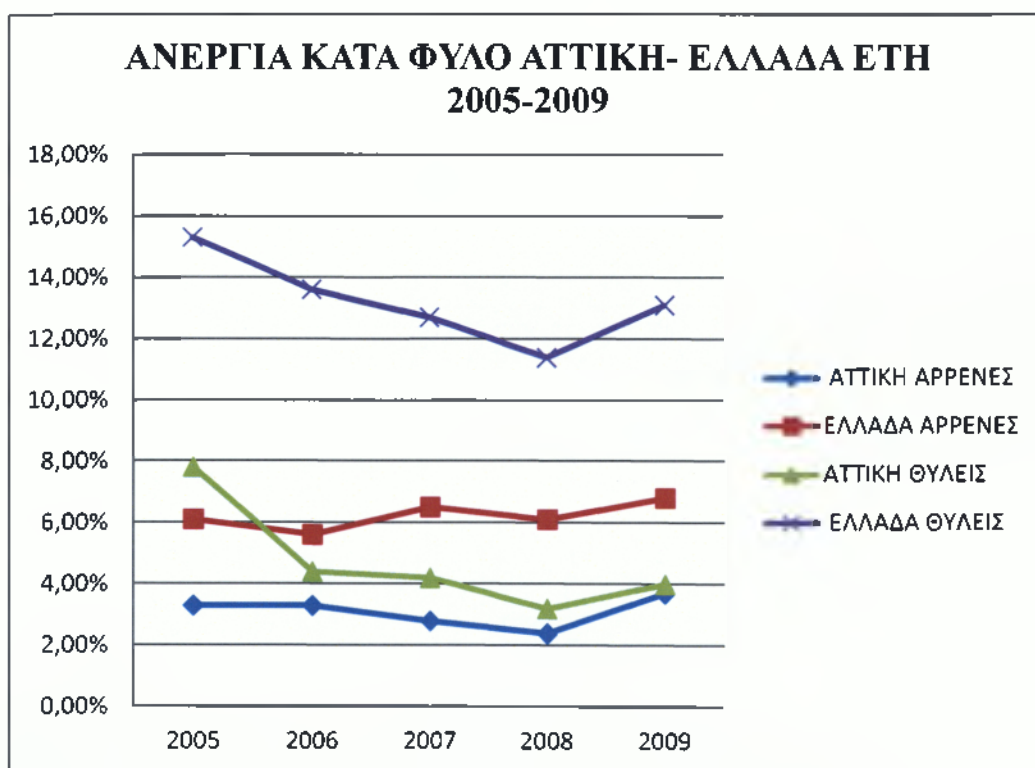
Για τα επόμενα έτη παρατηρούμε ότι η ανεργία αυξάνεται σταδιακά δηλαδή για την Αττική το 2009 ήταν 8,8%, το 2010 12,3%, το 2011 17,6% και το 2012 παρουσιάστηκε το μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με τα προηγούμενα έτη δηλαδή 25,3%. Κάτι αντίστοιχο συνέβη και για το σύνολο της χώρας. Πιο συγκεκριμένα το 2009 ήταν 9,4%, το 2010 12,5%, το 2011 ήταν 17,6%, και το 2012 24,2%. Αν συγκρίνουμε το έτος 2009 και το έτος 2012 παρατηρούμε ότι η αύξηση της ανεργίας για την περιφέρεια της Αττικής ήταν μεγάλη καθώς άγγιξε το 16,5% ενώ για ολόκληρη τη χώρα αυξήθηκε κατά 14,8%. Από αυτό προκύπτει ότι η ανεργία στην περιφέρεια της Αττικής αυξήθηκε παραπάνω σε σχέση με ολόκληρη τη χώρα.

6.2. Σύγκριση ανεργίας Αττικής- Ελλάδας κατά φύλο για τα έτη 2005-2009.

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΑΤΤΙΚΗ-ΕΛΛΑΔΑ ΈΤΗ 2005-2009				
ΕΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΥΛΕΙΣ	ΘΥΛΕΙΣ
2005	3,30%	6,10%	7,80%	15,30%
2006	3,30%	5,60%	4,40%	13,60%
2007	2,80%	6,50%	4,20%	12,70%
2008	2,40%	6,10%	3,20%	11,40%
2009	4%	6,80%	4,00%	13,10%

Πίνακας 25 : Ανεργία κατά φύλο Αττική- Ελλάδα έτη 2005-2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 20: Ανεργία κατά φύλο Αττική-Ελλάδα έτη 2005-2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε από τον παραπάνω πίνακα και το διάγραμμα το ποσοστό ανεργίας γυναικών στην περιφέρεια της Αττικής το 2005 καταγράφετε το μεγαλύτερο ποσοστό ύψους 7,8%. Τα επόμενα χρόνια το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί και κυμαίνεται στο 3,2%-4,4%. Στο σύνολο της χώρας το ποσοστό των γυναικών μέχρι το 2008 κατέχει μία σταδιακή πτώση , πιο συγκεκριμένα το 2005 ήταν 15,3% , το 2006 13,6%, το 2007 12,7% και το 2008 11,4%, και από το 2008 και μετά αγγίζει το 13,1%.

Όσον αφορά το ποσοστό των ανδρών στην Αττική παρατηρείται ότι τα τέσσερα πρώτα χρόνια τα ποσοστά ανεργίας σημειώνουν μία σταδιακή πτώση .Συγκεκριμένα, το 2005 ήταν 3,3%, το 2006 3,3%, το 2007 2,8% και το 2008 2,4%.Αντίθετα τη χρονιά του 2009 η ανεργία στους άνδρες αυξήθηκε και άγγιξε το 4%. Παρόμοια ποσοστά παρατηρούνται και για όλη τη χώρα καθώς η μεταπτώσεις της ανεργίας είναι πολύ μικρές. Με άλλα λόγια το 2005 ήταν 6,10%, το 2006 5,6%, το 2007 6,5% , το 2008 5,1% και το 2009 σημειώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό ύψους 6,8%.

Και στο σύνολο της χώρας αλλά και στην περιφέρεια της Αττικής η ανεργία πλήττει κατά κύριο λόγο περισσότερο τις γυναίκες κ λιγότερο το φύλο των ανδρών κ η διαφορά στο σύνολο της χώρα είναι αισθητή.

6.3. Σύγκριση ανεργίας Αττικής- Ελλάδας κατά ηλικιακή ομάδα για τα έτη 2005-2009.

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΤΤΙΚΗ-ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2009

ΗΛΙΚΙΕΣ	ΕΤΗ									
	2005		2006		2007		2008		2009	
	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
-29	11,20%	19,00%	7,60%	18,00%	7,10%	17,00%	6,50%	16,00%	7,20%	18,70%
-44	9,00%	8,80%	6,20%	7,90%	5,40%	7,00%	4,30%	6,80%	6,30%	8,50%
-64	4%	5%	2,90%	4,50%	2,80%	4,00%	1,80%	3,90%	3,50%	5,70%

Παράρτημα 26 : Ανεργία Αττικής- Ελλάδα κατά ηλικιακή ομάδα για τα έτη 2005-2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 21: Ανεργία Αττικής- Ελλάδα κατά ηλικιακή ομάδα για τα έτη 2005-2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Από τον πίνακα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι και στην Αττική αλλά και στην Ελλάδα τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας αγγίζουν τις ηλικίες 15-29 για το έτος 2005. Καθώς ακολουθούν οι ηλικίες 30-44,45-64.

Το έτος 2006 κάτι αντίστοιχο συμβαίνει, με τα ποσοστά αισθητά ανεβασμένα για την περιφέρεια αττικής. Και στο σύνολο της χώρας αλλά και στην περιφέρεια οι ηλικίες 15-29 κατέχουν την πρωτιά με ποσοστό 18% και 7,6% αντίστοιχα.

Το 2007 και πάλι τα μεγαλύτερα ποσοστά στην Ελλάδα παρατηρούνται στις ηλικίες 15-29 , κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και για την περιφέρεια Αττικής όπου το ποσοστό στις ηλικίες 15-29 κυμαίνεται στο 7,1% .

Το 2008 , για ακόμη μία φορά και στην Ελλάδα και στην Αττική αντιμετωπίζουμε τα μεγαλύτερα ποσοστά στις ηλικίες 15-29. Αντιθέτως τα μικρότερα ποσοστά ανεργίας συναντάμε στις ηλικίες 45-64.

Τέλος για την χρονιά του 2009 τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας σημειώνονται στις ηλικίες 15-29, όπου για την περιφέρεια Αττικής ήταν 7,2% εμφανώς ανεβασμένο σε σχέση με το προηγούμενο έτος, και στο σύνολο της χώρας η ανεργία αγγίζει περισσότερο τις ίδιες ηλικίες με ποσοστό 18,7%.

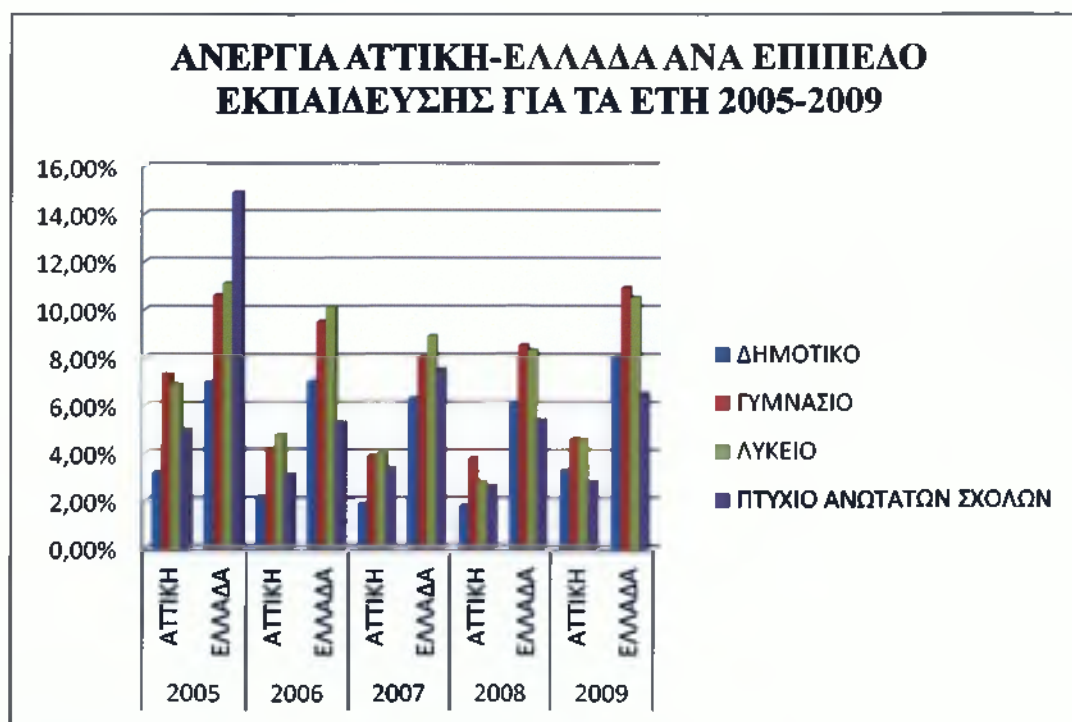
6.4. Σύγκριση ανεργίας Αττικής- Ελλάδας ανά επίπεδο εκπαίδευσης για τα έτη 2005-2009.

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΤΤΙΚΗ- ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2009

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΕΤΗ									
	2005		2006		2007		2008		2009	
	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ	3,20%	7,00%	2,20%	7,00%	1,90%	6,30%	1,80%	6,10%	3,30%	8,00%
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	7,30%	10,60%	4,20%	9,50%	3,90%	8,00%	3,80%	8,50%	4,60%	10,90%
ΛΥΚΕΙΟ	7%	11%	4,80%	10,10%	4,00%	8,90%	2,80%	8,30%	4,60%	10,50%
ΠΤΥΧΙΟ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ	5%	15%	3,10%	5,30%	3,40%	7,50%	2,60%	5,40%	3%	6,50%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

ή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Διάγραμμα 22: Ανεργία Αττική- Ελλάδα ανά επίπεδο εκπαίδευσης για τα έτη 2005-2009

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

Τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας για το 2005 στην περιφέρεια Αττικής παρατηρούνται σε όσους έχουν απολυτήριο γυμνασίου και λυκείου με ποσοστά 7,3% και 7%. Ακολουθούν όσοι έχουν πτυχίο ανώτατων σχολών με ποσοστό 5%, και το μικρότερο ποσοστό κατέχουν όσοι έχουν τελειώσει το δημοτικό με ποσοστό 3,2%. Αντίθετα στο σύνολο της χώρας μπορούμε να παρατηρήσουμε από τον πίνακα 27 ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά σημειώνονται σε αυτούς που έχουν πτυχίο ανώτατων σχολών με 15% και ακολουθούν όσοι έχουν απολυτήριο λυκείου (11%), γυμνασίου (10,6%), δημοτικού (7%).

Το 2006, και στο σύνολο της χώρας αλλά και στην περιφέρεια Αττικής παρατηρείται το ίδιο φαινόμενο. Τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκεντρώνονται σε όσους έχουν απολυτήριο γυμνασίου, λυκείου.

Το 2007, το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια Αττικής κατέχουν όσοι έχουν απολυτήριο του δημοτικού με ποσοστό 1,9%, και στο σύνολο της χώρας το μικρότερο ποσοστό συγκεντρώνουν όσοι έχουν απολυτήριο δημοτικού. Και τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας παρατηρούνται για την Αττική σε όσους έχουν απολυτήριο λυκείου και για την Ελλάδα σε όσους έχουν απολυτήριο λυκείου με ποσοστό 8,9%.

Το 2008 και το 2009 την πρωτιά στην ανεργία στην αττική έχουν όσοι έχουν απολυτήριο γυμνασίου με ποσοστά 3,8% και 4,6% αντίστοιχα. Στο σύνολο της χώρας τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκεντρώνονται σε όσους έχουν απολυτήριο γυμνασίου με ποσοστό 8,5% και 10,9% αντίστοιχα. Παρατηρείται δηλαδή μία ανάλογη σχέση της ανεργίας στην περιφέρεια Αττικής και στο σύνολο της χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

7.1. Κίνητρα για την πρόσληψη των νέων, γυναικών και ηλικιωμένων.

Από μελέτες και από στατιστικά στοιχεία είναι εύκολο να παρατηρηθεί ότι η ανεργία συσσωρεύεται κυρίως στις νεαρές ηλικίες. Τις συνέπειες της συνεχόμενης αυξανόμενης ανεργίας και της αβεβαιότητας την βιώνουν κατά κύριο λόγο οι νέοι. Είναι γεγονός ότι η συνεχής υποβάθμιση των πτυχίων και των σπουδών σε συνδυασμό με την μη απορροφητική και τροφοδοτική αγορά εργασίας καταλήγουν στην μείωση της εργασιακής προοπτικής και την περιθωριοποίηση των νέων από το κοινωνικό σύνολο.

Είκοσι δράσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και την ενίσχυση της απασχόλησης παρουσίασε τον Ιανουάριο το Υπουργείο Εργασίας με τίτλο «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση των Νέων»¹⁷. Με αυτό το σχέδιο συνενώνονται οι δράσεις τριών υπουργείων και τεσσάρων επιχειρησιακών προγραμμάτων με σκοπό να δοθεί μία λύση στο κοινό πρόβλημα που χαρακτηρίζεται ως πολιτική πρόκληση για την κυβέρνηση. «Η κινητοποίηση της πολιτείας για την αντιμετώπιση της ανεργίας βρίσκεται στα όρια του συναγερμού» επισημαίνει ο Υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης.

Σύμφωνα με στοιχεία της Euro stat τον Σεπτέμβριο του 2012 το ποσοστό ανεργίας στους νέους είχε εκτοξευθεί στο 57,6%. Η ανεργία στους νέους έχει και οικονομικές διαστάσεις αλλά και αναπτυξιακές γιατί οι κλάδοι στερούνται από νέες ιδέες, ικανότητες και δημιουργικότητα από το πιο παραγωγικό κομμάτι του πληθυσμού.

¹⁷ <http://content-mcdn.feed.gr> Ελληνική Δημοκρατία Υπουργείο Εργασίας, κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας

Κεντρικός στόχος του Σχεδίου Δράσης είναι η ανάδειξη πολιτικών και μέτρων ανάπτυξης της απασχόλησης και επιχειρηματικότητας στους νέους από 15-35. Τα χαρακτηριστικά του είναι αρχικά ενσωμάτωση σε ένα ενιαίο σχέδιο των δράσεων και των προγραμμάτων όλων των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ , που απευθύνονται στους νέους και τα οποία χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Δεύτερον λαμβάνει υπόψη και αξιοποιεί τις προτάσεις των κοινωνικών εταίρων. Τρίτον ενεργοποιεί το σύνολο των οργανισμών και φορέων σχεδιασμού άσκησης και υλοποίησης πολιτικών για την εκπαίδευση, την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα. Τέταρτον δημιουργεί ενέργειες και πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα από την υλοποίηση δράσεων που προέρχονται από διαφορετικά Υπουργεία. Και τέλος, πέμπτον στηρίζεται στην αξιολόγηση και αποτίμηση των μέχρι σήμερα δράσεων, διορθώνοντας τις αδυναμίες των δράσεων του παρελθόντος.

Οι είκοσι δράσεις που περιλαμβάνει το πρόγραμμα ανά Υπουργείο είναι οι εξής:

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

1. Επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας για άνεργους νέους έως 29 ετών.

Στόχος του προγράμματος είναι η ομαλή ένταξη των νέων ανέργων στην αγορά εργασίας, όπου θα έχει σαν κατάληξη την τοποθέτησή τους σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Συγκεκριμένα τους εξασφαλίζει τις αναγκαίες προϋποθέσεις δηλαδή απόκτηση και βελτίωση των γνώσεών τους τόσο σε πρακτικό όσο και σε θεωρητικό επίπεδο σε πραγματικές συνθήκες εργασίας και εφαρμογή αυτών των γνώσεων στις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

2. Προώθηση καινοτομικής επιχειρηματικότητας νέων και συμβουλευτική καθοδήγηση επιχειρηματιών.

Στόχος είναι η χρηματοδότηση καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών ανέργων νέων, όπως και την συμβουλευτική υποστήριξή τους μέσω mentoring, κατά το στάδιο σύστασης της νέας επιχείρησης αλλά και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της.

3. Επιχειρηματικότητα στην ύπαιθρο.

Στόχος του προγράμματος είναι η προώθηση ανέργων έως και 35 ετών στην απασχόληση βελτιώνοντας τις αγροτοδιατροφικές τους δεξιότητες και μέσω της παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης για την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας στον πρωτογενή τομέα.

4. Εθνικό Δίκτυο Άμεσης Κοινωνικής Παρέμβασης.

Η λειτουργία του Εθνικού Δικτύου άμεσης κοινωνικής παρέμβασης επικεντρώνεται στη μείωση του αριθμού των ατόμων που βρίσκονται στο όριο της φτώχειας ή στερούνται υλικών αγαθών ή που διαμένουν σε νοικοκυριά χωρίς εργαζόμενα μέλη, όπως επίσης και στη δημιουργία ενός δικτύου κοινωνικής ασφάλειας κατά του κοινωνικού αποκλεισμού. Πιο συγκεκριμένα το δίκτυο αυτό έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών σε άστεγους ή σε ανθρώπους που ζουν στο όριο της φτώχειας ή απειλούνται από αυτή. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες θα παρέχονται με μέσω 200 τουλάχιστον «Κοινωνικών Δομών Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας», οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν και θα στελεχωθούν από ανέργους ηλικίας έως 30 ετών.

5. Προγράμματα Κοινωφελούς Εργασίας στον Πολιτισμό για νέους.

Στόχος του προγράμματος είναι ή απασχόληση των ανέργων σε συγχρηματοδοτούμενα έργα κατασκευής, ανάδειξης και συντήρησης πολιτιστικών υποδομών, όπως επίσης και σε υπηρεσίες φύλαξης των αρχαιολογικών χώρων και μουσείων καλύπτοντας ανάγκες που δεν μπορούν

να καλυφθούν από το υπάρχον μόνιμο προσωπικό. Ειδικότερα ο στόχος είναι η προώθηση του εθελοντισμού και της κοινωνικής προσφοράς στον πολιτισμό, η προβολή και αξιοποίηση πολιτιστικών χώρων με την ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας.

6. Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για πρόσληψη ανέργων πτυχιούχων Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Στόχος είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους έως 35 ετών οι οποίοι κατέχουν πρώτο τίτλο σπουδών, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού Ελληνικών ΑΕΙ ή ΤΕΙ ή ισοτιμο τίτλο σχολής της αλλοδαπής.

7. Πιλοτική δράση για την υποστήριξη νέων για τη δημιουργία Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων.

Στόχος της δράσης είναι η προώθηση της Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ως εργαλεία για τη διατήρηση της ανεργίας σε χαμηλά επίπεδα και προώθηση της κοινωνικής συνοχής. Η ενίσχυση αυτή θα συμβάλλει στη διατήρηση των θέσεων εργασίας , καθώς ευνοεί της σταθερότητα τον επιχειρηματικό τομέα μέσω της διαφοροποίησης και της ποικιλίας των επιχειρήσεων, προωθεί την κοινωνική συνοχή και ενισχύει την εμπιστοσύνη και την αλληλεγγύη , τα οποία κρίνονται απαραίτητα για την οικονομική ανάκαμψη.

8. Υποστήριξη των επιχειρήσεων για την απασχόληση προσωπικού υψηλής εξειδίκευσης.

Βασικός στόχος είναι η διευκόλυνση στο στάδιο της πρόσβασης στην απασχόληση, αύξηση στην ένταξη στην αγορά εργασίας και πρόληψη της ανεργίας των ερευνητών μέσω της προύπηρεσίας σε επιχειρήσεις. Έτσι με την ενίσχυση του ερευνητικού ανθρώπινου δυναμικού αναζητείται η ποιοτική και ποσοτική ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων για την έρευνα και η εξασφάλιση εμπειριών πάνω στις έρευνες.

9. Πρακτική άσκηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια)

Στόχος είναι η υποστήριξη των φοιτητών κατά την έξοδό τους από το εκπαιδευτικό επίπεδο προς στην αγορά εργασίας, και η βοήθεια προς τους νέους εφοδιάζοντας τους με εργασιακή εμπειρία σχετική με το αντικείμενο που σπούδασαν. Επιδιώκουν την αναβάθμιση της πρακτικής άσκησης, έτσι ώστε να μην θεωρείται απλά ένα στάδιο πριν από τον τίτλο σπουδών αλλά και να υπάρχει ενδιαφέρον από το μέρος της αγοράς εργασίας (επιχειρήσεις) προς τα ιδρύματα για τους σπουδαστές ή αποφοίτους.

10. Πρακτική άσκηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΤΕΙ)

Στόχος είναι η υποστήριξη των φοιτητών κατά την έξοδό τους από το εκπαιδευτικό επίπεδο προς την αγορά εργασίας, και η βοήθεια προς τους νέους εφοδιάζοντάς τους με εργασιακή εμπειρία σχετική με το αντικείμενο που σπούδασαν. Επιδιώκουν την αναβάθμιση της πρακτικής άσκησης, έτσι ώστε να μην θεωρείται απλά ένα στάδιο πριν από τον τίτλο σπουδών αλλά και να υπάρχει ενδιαφέρον από τον μέρος της αγοράς εργασίας (επιχειρήσεις) προς τα ιδρύματα για τους σπουδαστές ή αποφοίτους.

11. Πρακτική άσκηση Δημοσίων & Ιδιωτικών ΙΕΚ Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Αφορά την προαιρετική συμμετοχή στην πρακτική άσκηση των αποφοίτων των Δημοσίων και Ιδιωτικών ΙΕΚ. Στόχος είναι η σύνδεση της αγοράς εργασίας με το αρχικό στάδιο την επαγγελματικής κατάρτισης. Επίσης αυτή η δράση αποσκοπεί στην ενσωμάτωση και στην συμπλήρωση θεωρητικών και εργαστηριακών μαθημάτων ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

12. Πρακτική άσκησης ΕΠΑΣ Μαθητείας- Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)

Αντικείμενο της δράσης είναι χρηματοδοτούμενες θέσεις για πρακτική άσκηση των σπουδαστών του ΟΑΕΔ έτσι ώστε να αφομοιωθούν και να προσαρμόσουν τις γνώσεις τους στις πραγματικές ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

13. Πρακτική άσκηση πρωτοετών σπουδαστών των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ)

Στόχος είναι η παροχή επαγγελματικής κατάρτισης για εξειδικευμένες θέσεις σε επαγγέλματα πλοιάρχου και μηχανικού, όπως και επίσης η σύνδεση των θεωρητικών γνώσεων με το πρακτικό κομμάτι και την αγορά εργασίας.

14. Πρόγραμμα μαθητείας αποφοίτων Τεχνικής Εκπαίδευσης.

Στόχος είναι η αναβάθμιση της Τεχνικής Εκπαίδευσης και η σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας και αυτό επιτυγχάνεται με υποτροφίες και αργότερα με τετράμηνες ή εξαμήνες θέσεις μαθητείας που παρέχονται από επιχειρήσεις. Το πρόγραμμα αυτό υποστηρίζεται από ηλεκτρονική πλατφόρμα στην οποία η επιχειρήσεις δηλώνουν τις ανοιχτές θέσεις.

15. Γραφεία Διασύνδεσης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια)

Στόχος είναι η διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, μέσω της επικοινωνίας, δικτύωσης και συνεργασίας με τις επιχειρήσεις, φορείς και την κοινωνία στο σύνολό της. Όπως επίσης και η παροχή πληροφοριών και καθοδήγηση των φοιτητών για τις σπουδές και την επαγγελματική κατάρτισή τους.

16. Γραφεία Διασύνδεσης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΤΕΙ)

Στόχος είναι η διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, μέσω της επικοινωνίας, δικτύωσης και συνεργασίας με τις επιχειρήσεις, φορείς και την κοινωνία στο σύνολό της. Όπως επίσης και η παροχή πληροφοριών και καθοδήγηση των φοιτητών για τις σπουδές και την επαγγελματική κατάρτισή τους.

17. Μονάδες Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας (Πανεπιστήμια)

Επιδιώκεται η ανάπτυξη, η διερεύνηση, και η αναβάθμιση των παρεμβάσεων στην καινοτομία και στην επιχειρηματικότητα των φοιτητών στα Πανεπιστήμια. Θεωρείται απαραίτητο στοιχείο για τη σύνδεση της Ανώτατης Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας (ειδική Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας).

Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

18. Μονάδες Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας (ΤΕΙ)

Επιδιώκεται η ανάπτυξη, η διερεύνηση, και η αναβάθμιση των παρεμβάσεων στην καινοτομία και στην επιχειρηματικότητα των φοιτητών στα Πανεπιστήμια. Θεωρείται απαραίτητο στοιχείο για τη σύνδεση της Ανώτατης Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας (ειδική Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας).

19. Ενίσχυση επιχειρηματικότητας νέων (Β' κύκλος)

Στόχος είναι η στροφή στην ανάπτυξη της οικονομίας μέσω της καταβολής καινοτόμων ιδεών και πρωτοβουλιών από τους νέους σε αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας.

20. Ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη στήριξη της απασχόλησης γυναικών μέσω της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας.

Στόχος είναι η ανάληψη Επιχειρηματικών Σχεδίων από γυναίκες. Έτσι θα μειωθεί η ανεργία των γυναικών και θα προωθηθεί η γυναικεία απασχόληση.

Το ποσοστό των γυναικών στην συνολική απασχόληση στην Ελλάδα υστερεί κατα πολύ σε σχέση με των ανδρών. Παραμένουν πολύ πίσω μισθολογικά και αποτελούν την πλειοψηφία των χαμηλά αμειβόμενων¹⁸. Το άρθρο 2 του Ν. 3227 αναφέρεται συγκεκριμένα στα κίνητρα για την αύξηση της απασχόλησης των γυναικών, των νέων και των ηλικιωμένων¹⁹.

Αναλυτικότερα είναι τα εξής :

1. Οι εργοδότες που προσλαμβάνουν με σύμβαση ορισμένου χρόνου εργαζόμενους ή εργαζόμενες για αναπλήρωση εργαζομένων που απουσιάζουν από την εργασία τους με άδεια κήσης ή λοχείας επιδοτούνται, για όσο χρόνο διαρκεί η άδεια, με το ισόποσο των ασφαλιστικών εισφορών που τους επιβαρύνουν για την ασφαλιστική κάλυψη των προσλαμβανομένων. Όσοι προσλαμβάνονται με σύμβαση ορισμένου χρόνου δεν συνυπολογίζονται στο συνολικό αριθμό εργαζομένων της επιχείρησης για την εφαρμογή των διατάξεων περί ομαδικών απολύσεων ή των διατάξεων του Ν. 2643/1998 (ΦΕΚ220 Α') και του Ν. 1568/1985 (ΦΕΚ 177 Α').

2. Καθορίζεται ως κίνητρο για την πρόσληψη ανέργων μητέρων με τουλάχιστον δύο τέκνα επιδότηση του εργοδότη ισόποση με το ύψος των εργοδοτικών εισφορών που τον βαρύνουν για την ασφαλιστική κάλυψη των προσλαμβανομένων. Η επιδότηση διαρκεί επί ένα έτος για κάθε τέκνο.

¹⁸ Ioakimoglou E. , Soumeli E., "Low-wage workers and the working poor : the case of Greece", EIROonline GR02051025

¹⁹ ΝΟΜΟΣ 3227/2004 ΦΕΚ 31/Α/9.2.2004 Μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας και άλλες διατάξεις.)

3. Καθορίζεται ως κίνητρο για την πρόσληψη ανέργων νέων ηλικίας μέχρι εικοσιπέντε ετών, επιδότηση του εργοδότη ισόποση με το πενήντα τοις εκατό των εργοδοτικών εισφορών που τον βαρύνουν για την ασφαλιστική κάλυψη των προσλαμβανομένων κατά τον πρώτο χρόνο από την πρόσληψη τους.

4. Καθορίζεται ως κίνητρο για την πρόσληψη μακροχρονίως ανέργων ηλικίας πενήντα πέντε ετών και άνω, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον έξι χιλιάδες ημέρες ασφάλισης, επιδότηση του εργοδότη ισόποση με το πενήντα τοις εκατό των εργοδοτικών εισφορών που τον βαρύνουν για την ασφαλιστική κάλυψη των προσλαμβανομένων.

5. Οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 εφαρμόζονται εφόσον ο εργοδότης δεν έχει προβεί κατά τη διάρκεια του τελευταίου εξαμήνου πριν από την τοποθέτηση ή πρόσληψη σε απόλυση προσωπικού της επιχείρησης του χωρίς τη συνδρομή σπουδαίου λόγου. Ο εργοδότης υποχρεούται κατά τη διάρκεια ισχύος της σχέσης εργασίας με τον τοποθετηθέντα ή προσληφθέντα να μην προβαίνει σε απόλυση εργαζομένων από την επιχείρηση του χωρίς τη συνδρομή σπουδαίου λόγου, άλλως χάνει το δικαίωμα της επιδότησης.

6. Η καταβολή των επιδοτήσεων που προβλέπονται στο άρθρο αυτό μπορεί να γίνεται και με το συμψηφισμό του ισόποσου των εργοδοτικών εισφορών με το φόρο μισθωτών υπηρεσιών ή και τις άλλες φορολογικές υποχρεώσεις που βαρύνουν τους εργοδότες. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται η διαδικασία, τα δικαιολογητικά, ο τρόπος συμψηφισμού και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων.

7. Αγρότισσες ασφαλισμένες στον κλάδο κύριας ασφάλισης αγροτών του Ν. 2458/1997 (ΦΕΚ 15 Α'), όπως ισχύει, απαλλάσσονται για κάθε τέκνο που αποκτούν πλέον του ενός από την υποχρέωση καταβολής εισφορών υπέρ Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) για τους κλάδους σύνταξης ασθενείας και για το Λογαριασμό Αγροτικής Εστίας επί ένα έτος από τη γέννηση κάθε τέκνου από το δεύτερο τέκνο και μετά. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

προσδιορίζεται η διαδικασία και τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται για την απαλλαγή και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

7.2. Προώθηση της απασχόλησης.

Η αποτυχία για τη μείωση της ανεργίας οφείλεται στην έλλειψη κατανόησης των αιτιών που την προκάλεσαν και των αλλαγών που εκφράζονται μέσα από αυτή. Η αύξηση της ανεργίας εκφράζει την ανικανότητα της κοινωνίας μας να προσαρμοστεί στα νέα τεχνολογικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα. Ανεξάρτητα από τις διάφορες παροχές και από τα επιδόματα ανεργίας που δίνονται στους ανέργους για την επιβίωση τους, χωρίς να στοχεύουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας όλες οι κυβερνήσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν εφαρμόσει προγράμματα, διαδικασίες και μηχανισμούς προκειμένου να διευκολύνουν τις προσλήψεις.

Ένα από τα βασικά όπλα της ενεργού πολιτικής στον αγώνα κατά της ανεργίας είναι οι επιδοτήσεις που στοχεύουν στη διατήρηση και τη δημιουργία των θέσεων εργασίας. Ένας από τους τέσσερις τρόπους της προώθησης της απασχόλησης είναι η μείωση του κόστους εργασίας. Ελαττώνοντας το κόστος της εργασίας, τα μέτρα ελάφρυνσης των κοινωνικών εισφορών επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να προσλάβουν άτομα τα οποία δεν είχαν σκοπό να προσλάβουν.

Ένας δεύτερος τρόπος είναι η επιτακτική ανάγκη δημιουργίας νέων τομέων απασχόλησης. Δύο τομείς που ενθαρρύνονται και από το εξωτερικό είναι οι οικιακές υπηρεσίες και το περιβάλλον. Οι οικιακές υπηρεσίες περιλαμβάνουν τις οικιακές εργασίες (φύλαξη ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες κ.α), οι οποίες δομούνται γύρω από τρεις πόλους :

1. Την ανάπτυξη της ζήτησης εργασίας μέσα από την απλοποίηση της διαδικασίας πληρωμής και δήλωσης της πρόσληψης.
2. Τη βελτίωση και την ανάπτυξη προσφοράς υπηρεσιών με παρέμβαση του δικτύου των συλλόγων.

3. Την εκ νέου αξιολόγηση αυτών των θέσεων εργασίας για τη βελτίωση του επαγγελματικού επιπέδου των μισθωτών.

Τη δεκαετία του '90 δημιουργήθηκε μια κίνηση στήριξης για την απασχόληση στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος από την τοπική αυτοδιοίκηση.

Επιπλέον ένας άλλος τρόπος είναι η συμβολή στην εμφάνιση νέων τομέων απασχόλησης. Η συγκεκριμένη παροχή βοήθειας αφορά τους ανέργους προκειμένου να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση ή να εξαγοράσουν κάποια άλλη, αλλά επίσης αφορά άτομα τα οποία δεν παίρνουν επιδόματα και είναι εγγεγραμμένα στις λίστες προς ανεύρεση εργασίας τουλάχιστον για έξι μήνες. Τον πρώτο χρόνο της δραστηριότητας η κοινωνική κάλυψη παρέχεται δωρεάν. Θα πρέπει οπωσδήποτε να ενθαρρύνουμε την εφαρμογή αυτού του μέτρου αν και είναι καταδικασμένο να παίζει περιθωριακό ρόλο, για το λόγο του ότι οι περισσότεροι άνεργοι δεν είναι σε θέση να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση.

Τέλος , ο τέταρτος τρόπος προώθησης της απασχόλησης αφορά τη στήριξη της ίδιας της απασχόλησης από την τοπική αυτοδιοίκηση. Καταρτίζονται συμβάσεις από την περιφέρεια με σκοπό την προώθηση της απασχόλησης άμεσα ή έμμεσα για τη δημιουργία οικονομικά βιώσιμων δραστηριοτήτων αλλά και μόνιμων θέσεων εργασίας. Υπάρχουν τρεις τρόποι παρέμβασης : οι δραστηριότητες που προηγούνται της διαδικασίας δημιουργίας συνθηκών απασχόλησης, οι δραστηριότητες που τη συνοδεύουν και οι δραστηριότητες που επιτρέπουν την υλοποίηση των τοπικών πρωτοβουλιών.

7.3. Νέες μορφές εργασίας.

Ο όρος «νέες μορφές απασχόλησης» είναι κάπως ασαφής. Από τη μία πλευρά οι μορφές απασχόλησης συμπεριλαμβάνει μορφές οι οποίες δεν είναι καθόλου νέες, από την άλλη η έννοια αυτή κρύβει πολλές κ διαφορετικές προσεγγίσεις ως προς την σημασία των μορφών που σηματοδοτεί.

Η κατηγοριοποίηση των νέων μορφών απασχόλησης σύμφωνα με τη Διεθνή και την Ευρωπαϊκή εμπειρία είναι οι εξής²⁰:

- Συμβάσεις ορισμένου χρόνου (fixed-term employment).
- Μερική απασχόληση (part time employment)
- Παροχή έργου εκτός των εγκαταστάσεων του εργοδότη

Γενικά για την ελληνική πραγματικότητα οι νέες μορφές απασχόλησης χαρακτηρίζονται από την εκτεταμένη παρουσία των συμβάσεων ορισμένου χρόνου, των συμβάσεων έργου, χρήση εργολαβικών – υπεργολαβικών υπηρεσιών και ποικίλων μορφών παραοικονομίας²¹.

Σημεία αιχμής του προβληματισμού για αυτές τις νέες μορφές απασχόλησης στην Ελλάδα αποτελούν η ελλιπής διάχυση της μερικής απασχόλησης και γενικά των μορφών ευέλικτης διαχείρισης του χρόνου εργασίας (πχ .διευθέτηση χρόνου εργασίας), με θετική διάσταση και για τους εργαζομένους και για τις επιχειρήσεις.

²⁰ Κουζής Γ. , Εργασιακές σχέσεις και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση 2001

²¹ Κουζής Γ. , Απασχόληση και εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα, πραγματικότητα – τάσεις - προοπτικές, αποτελέσματα πανελλαδικής έρευνας, τετράδια ΙΝΕ ΓΣΕΕ, Οκτώβριος 2002

7.3.1. Συμβάσεις ορισμένου χρόνου (*fixed-term employment*)

Η διάρκεια αυτή της μορφής απασχόλησης είναι προσωρινή και περιορισμένη, για αυτό διαφοροποιείται από την τυπική εργασιακή σχέση. Η λήξη της καθορίζεται από μία συγκεκριμένη ημερομηνία ή από την ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου ή την πραγματοποίηση ενός γεγονότος. Ένας άλλος όρος που μπορεί να αντικατοπτρίσει αυτή τη μορφή είναι η εποχική απασχόληση.

Αποτελούν τη συνηθέστερη πρακτική ανάπτυξη της προσωρινής απασχόλησης στην Ελλάδα. Οι συμβάσεις αυτές πραγματοποιούνται για την κάλυψη έκτακτων και προσωρινών αναγκών μιας επιχείρησης ενώ συνεπάγονται με μειωμένο κόστος καθώς εργοδότης απαλλάσσεται από την υποχρέωση χορήγησης επιδόματος προϋπηρεσίας, και η λήξη της σύμβασης δεν συνοδεύεται με καταβολή αποζημίωσης.

Υπάρχουν συμβάσεις ορισμένου χρόνου και έργου (*fixed – term contracts*) και οι συμβάσεις με διαμεσολαβητή τρίτου (*temporary agency work*). Αυτή η δεύτερη σύμβαση είναι ένα καινούριο φαινόμενο για την Ελλάδα έχοντας νομιμοποιηθεί μόλις στο τέλος της δεκαετίας του '90. Οι συμβάσεις με διαμεσολαβητή τρίτου συνιστούν μια τριπλή σχέση μεταξύ

- Μιας εταιρίας – πρακτορείου εύρεσης προσωρινής εργασίας η οποία συνήθως από νομική άποψη είναι ο εργοδότης.
- Ενός εργαζομένου που του αναθέτει καθήκοντα η ανωτέρω εταιρία,
- Και μια εταιρίας- πελάτη που αναλαμβάνει την επίβλεψη του έργου που εκτελεί ο εργαζόμενος στο χώρο της.

Ληλαδή προκύπτει διαφορά ανάμεσα στην υπεργολαβία και την αυτό-απασχόληση, αφού ο πελάτης είναι αυτό που επιβλέπει τον εργαζόμενο ενώ τον εργαζόμενο τον πληρώνει η εταιρία εύρεσης εργασίας.

7.3.2. Μερική απασχόληση (*part time employment*)

Η μερική απασχόληση ορίζεται σαν την εκδοχή της εξαρτημένης εργασίας είτε είναι ορισμένης διάρκειας είτε όχι, στην οποία ο εργάσιμος χρόνος υπολείπεται του αντίστοιχου συμβατικού ή νόμιμου που ισχύει για τους πλήρως απασχολούμενους. Ο χρόνος της μερικής απασχόλησης προσδιορίζεται σε διαφορετικές βάσεις (πχ ημέρα εβδομάδα μήνας έτος) έτσι ώστε ως μερικώς απασχολούμενος να θεωρείται αυτός που απασχολείται με μειωμένο ωράριο.

Η ακαθόριστη διάρκεια χρόνου έχει ως αποτέλεσμα να ενσωματώνονται σε αυτή και άλλες ευέλικτες μορφές, οι οποίες έχουν και αυτές το χαρακτηριστικό του μειωμένου ωραρίου και είναι οι λεγόμενες εκ περιτροπής εργασίας και η διαλείπουσα εργασία. Η πρώτη ορίζεται ως η εναλλαγή των εργαζομένων στην παροχή εργασίας πλήρους ωραρίου για συγκεκριμένες χρονικές περιόδους απασχόλησης, ενώ με τη διαλείπουσα εργασία εκδηλώνεται το φαινόμενο της περιοδικής απασχόλησης, χωρίς εκ των προτέρων καθορισμό των συγκεκριμένων περιόδων εργασίας²².

Η εργασία μερικής απασχόλησης έχει και θετικές συνέπειες αλλά και αρνητικές. Ας εξετάσουμε πρώτα τις θετικές συνέπειες. Όπως γίνεται αντιληπτό η εργασία μερικής απασχόλησης ευνοεί κατά πολύ το ποσοστό απασχόλησης, αφού καταγράφεται αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Έπειτα, οι εργοδότες έχουν την δυνατότητα να προσαρμόζουν τους πόρους τους στις συνθήκες που επικρατούν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Και τέλος, αποτελεί μία λύση για την βελτίωση και εξισορρόπηση της επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των εργαζομένων, απο τη στιγμή που υπάρχει ευέλικτο ωράριο και έτσι για παράδειγμα, οι γονείς έχουν την δυνατότητα να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στα παιδιά τους χωρίς να χάνουν την δουλειά τους.

²² Κουζης Γ. , 2001

Βέβαια μην ξεχνάμε και τα μειονεκτήματα που προκύπτουν. Αρχικά, λόγω του παγίου κόστους της εργασίας αυξάνονται αυτόματα και οι συνολικές λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης. Επιπροσθέτως, οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης λαμβάνουν χαμηλότερες αποδοχές και έχουν λιγότερες δυνατότητες προόδου στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Όπως επίσης, και η ποιότητα των θέσεων εργασίας μερικής απασχόλησης είναι επι των πλείστων χαμηλότερη, παρότι η εργασία των εργαζομένων μερικής απασχόλησης είναι σε ίσο και ικανοποιητικό επίπεδο σε σχέση με αυτή των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης.

Παρότι η μερική απασχόληση έχει και θετικές και αρνητικές συνέπειες τις οποίες αναλύσαμε παραπάνω, αποτελεί στοιχείο του σύγχρονου εργασιακού βίου. Γι' αυτό τον λόγο οι φορείς χάραξης πολιτικής θα πρέπει να προσφέρουν ευκαιρίες μερικής απασχόλησης σε όσους επιθυμούν, και την ίδια στιγμή η εργασία πλήρους απασχόλησης να παρέχεται για όσους επιθυμούν και είναι σε θέση να εργαστούν με πλήρη απασχόληση²³.

²³ Ezster Sandor, 2009, Η μερική απασχόληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας.

7.3.3. Παροχή έργου εκτός των εγκαταστάσεων του εργοδότη.

Είναι η εργασία που πραγματοποιείται σε διαφορετικό τόπο από την εγκατάσταση της εργοδότης επιχείρησης. Ο απασχολούμενος αντιμετωπίζεται ως αυτοαπασχολούμενος και όχι ως μισθωτός. Υπάρχουν επί μέρους εκφράσεις του φαινομένου της ευέλικτης αυτής μορφής απασχόλησης που εντάσσονται στην «γκρίζα ζώνη» μεταξύ μισθωτής και ανεξάρτητης εργασίας.

Επιμέρους εκφράσεις του φαινομένου της ευέλικτης αυτής μορφής απασχόλησης είναι :

Πρώτον, η απασχόληση με σύστημα φασόν, όπου ένα μέρος ή το σύνολο του προϊόντος παράγεται με τη μορφή εργολαβίας και ειδικότερα στο χώρο του εργολάβου. Η ανάθεση εργολαβίας σε άλλη επιχείρηση για την παραγωγή τμήματος ή του συνόλου του προϊόντος ακόμη και σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές οδηγεί σε μία καθιερωμένη μορφή εξωτερικής αριθμητική ευελιξίας, δηλαδή στο σύστημα της υπεργολαβίας.

Δεύτερον, η τηλεργασία η οποία εκτελείται με τη χρήση νέων τεχνολογιών της πληροφορίας, έξω από τον εργασιακό χώρο. Αξίζει να σημειωθεί πως η τηλεργασία αντιμετωπίζεται συχνά ως τρόπος οργάνωσης της εργασίας, παρά ως νέα μορφή απασχόλησης. Η τηλεργασία μπορεί να πάρει πολλές διαστάσεις ανάλογα με την κατηγορία και το επίπεδο εξειδίκευσης των εργαζομένων, το χώρο εκτέλεσης του έργου, το βαθμό ελέγχου του περιεχομένου του εκτελούμενου έργου από τον εργοδότη. Η μορφή αυτή της απασχόλησης παρατηρείται συχνότερα σε περιπτώσεις γραφείων που παρέχουν υπηρεσίες από γεωγραφικούς χώρους απομακρυσμένους σε σχέση με εκείνον του εργοδότη.

Σύμφωνα με τον Κουζή, «οι επί μέρους εκφράσεις της τηλεργασίας και τα χαρακτηριστικά που τις συνοδεύουν αποτελούν τη βάση για την ένταξη των τηλεεργαζομένων στην κατηγορία του αυτοαπασχολούμενου ή του μισθωτού εργατικού δυναμικού. Και τούτο διότι ήδη αρχίζουν να αναπτύσσονται θεωρητικοί προβληματισμοί για την υπό όρους «ανεξάρτηση» του τόπου παροχής της εργασίας ως θεμελιώδους στοιχείου της εξαρτημένης εργασιακής σχέσης, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για την περίπτωση μόνιμης 30σύνδεσης των δικτύων τηλεεργαζομένου και

εργοδότη (on-line). Το φαινόμενο, τέλος, της τηλεργασίας αποτελεί μια επί μέρους έκφραση της ευελιξίας της εργασίας και της οργάνωσής της, ανταποκρινόμενο αφενός στις ανάγκες των επιχειρήσεων αφετέρου δε και σε κοινωνικές ανάγκες. Όμως η απαραίτητη ρύθμιση του πλαισίου λειτουργίας της συνιστά συμβολή στον περιορισμό των αρνητικών συνεπειών που συνεπάγεται η εφαρμογή της».

Τέλος, οι συμβάσεις έργου, η απασχόληση προσωπικού εργολαβικής επιχείρησης, η επιδοτούμενη απασχόληση αλλά κ η παράνομη ευελιξία μπορούν κατά μία έννοια να αναφερθούν ως ιδιαίτερες μορφές εξαρτημένης απασχόλησης δηλαδή, μορφές εργασίας που δεν λειτουργούν στο πλαίσιο των ρυθμίσεων που προβλέπει ο νόμος όσον αφορά τις αμοιβές, την κοινωνική ασφάλιση, τους όρους εργασίας κτλπ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανεργία στις μέρες μας τείνει να προσλάβει έναν δομικό χαρακτήρα, δημιουργώντας μία πείλοκη κατάσταση. Πρόκειται για μία παγιωμένη κατάσταση με αυξητικές τάσεις. Οι κοινωνικές ανισότητες, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η επέκταση της φτώχειας, και η συνεχή αύξηση της ανεργίας είναι ζητήματα που απασχολούν κάθε κοινωνία.

Η ανάγκη για εργασία με σκοπό την κάλυψη βιοποριστικών αναγκών και την επαγγελματική ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο αποτελεί μία από τις πιο ισχυρές κινητήριες δυνάμεις στη ζωή του ανθρώπου. Χωρίς την επαγγελματική επιτυχία ο άνθρωπος στερείται την κοινωνική προσαρμογή και τις κοινωνικές δεξιότητες. Η αυτοεκτίμησή του κλονίζεται, η πίστη, ελπίδα η αισιοδοξία χάνονται. Όσο παρατείνεται η ανεργία τόσο τα προβλήματα διογκώνονται με αποτέλεσμα να φωλιάσουν, σε αυτά τα ρήγματα που προκάλεσε η ανεργία, η κατάθλιψη, η απαισιοδοξία, ο φόβος για το μέλλον και η διαρκή αγωνία.

Σε αυτή την εργασία μελετήσαμε την ανεργία στην περιφέρεια Αττικής, κατά φύλο, ηλικιακή ομάδα και επίπεδο. Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε η ανεργία κατά φύλο για τα έτη 2005-2009 "αγγίζει" περισσότερο τις γυναίκες παρά τους άνδρες, καθώς για τις γυναίκες κυμαίνεται στο 5,9% και στους άνδρες 3,9%. Όσον αφορά την ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα τα στατιστικά μας φανερώνουν ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας παρουσιάζονται στις ηλικίες 20-29. Η ηλικία των ανέργων παίζει πολύ καθοριστικό ρόλο στη διάρκεια της ανεργίας καθώς και στη διάρκεια αναζήτησης εργασίας αφού είναι στατιστικά σημαντικά μεταβλητή. Και τέλος, η ανεργία πλήττει περισσότερο εκείνους που έχουν απολυτήριο γυμνασίου και λυκείου με ποσοστό 5,9% και 5,7%.

Η ανεργία στην περιφέρεια Αττικής έχει κυρίως αυξητική τάση από το 2002 έως και το 2012. Το 2002 κυμάνθηκε στο 9,2% και δέκα χρόνια αργότερα άγγιξε το 25,3%! Το ίδιο συνέβη και για το σύνολο της χώρας καθώς το 2002 ήταν 9,9% και το 2012 ξεπέρασε το 20%.

Η μαζική ανεργία δεν είναι απλά ένα λυπηρό γεγονός, αλλά εκφράζει την αντίφαση που υπάρχει μέσα στην ελληνική οικονομία. Η τόνωση της ζήτησης μέσω της δημοσιονομικής ή νομισματικής πολιτικής δεν είναι το κατάλληλο εργαλείο για την αντιμετώπιση της ανεργίας. Το ζητούμενο σε αυτές τις συνθήκες είναι μέτρο που θα τείνουν να ενισχύσουν την απασχόληση επιδρώντας απευθείας επί της αγοράς εργασίας. Το μέλλον ανοίγεται μπροστά μας και είναι αβέβαιο.

Όπως έχει αποδειχθεί και παλαιότερα η οικονομία μας και οι οικονομικές ισορροπίες είναι εύθραυτες. Είναι λάθος να πιστεύουμε πως έχουμε κάνει τα πάντα ή ακόμα πως έχουμε δοκιμάσει τα πάντα για τα αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της ανεργίας. Το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι κάθε φορά να προσπαθούμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να έχουμε πίστη. Όσο περισσότερο και καλύτερα θα προσπαθούμε, τόσα περισσότερα και καλύτερα θα κάνουμε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Michael Rocard, 1998, Τι να κάνουμε για την αντιμετώπιση της ανεργίας, εκδόσεις Λιβάνη.
2. Γαβρόγλου Σταύρος, Κικιλίας Ηλίας, 2001, Οργάνωση της εργασίας και νέες μορφές απασχόλησης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, εκδόσεις Σακουλά.
3. Δενδρινός Γιάννης, Λυμπεράκη Αντιγόνη, 2004, Ευέλικτη εργασία: νέες μορφές και ποιότητα απασχόλησης, εκδόσεις Κέρκυρα,
4. Κατσανέβας Θ., 1983, Η ανεργία των γυναικών στην Ελλάδα, Αθήνα, ΟΑΕΔ.
5. Κατσορίδας Δημήτρης, Λεχουρίτης Γιώργος, 2001, Οι κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας.
6. Λιανός Θεόδωρος, Παπαβασιλείου Αντώνιος, Χατζηανδρέου Ανδρέας, Αργές οικονομικής θεωρίας, Οργανισμός εκδόσεων διδακτικών βιβλίων Αθήνα.
7. Μητράκος Θεόδωρος, Νικολίτσα Δάφνη, Ιούλιος 2006, Οικονομικό δελτίο, Τράπεζα της Ελλάδος, τεύχος 27.
8. Μουζέλης Νίκος, 2006, Τρία μοντέλα για τη μείωση της ανεργίας.
9. Σκουτέλης Δ. Γιώργος, 1996, Ανεργία αίτια και λύσεις, Αθήνα Forum.

ΞΕΝΗ

1. Casale Giuseppe, 2011, The employment relationship: A comparative Overview, Ch.1.
2. Clancy Gareth, Petter Stam, Jul 2010, Economic and labor market review, vol.4 Issue 7.
3. Ezster Sandor, 2009, Part-time work in Europe, European company Survey.
4. Iakimoglou E., Soumeli E., 2002, Low-wage workers and the working poor: the case of Greece, European Industrial Relations Observatory (EIRO).
5. Prause J., Dooley CD., Huh J., 2009, Income volatility and psychological depression, American Journal of Community Psychology, 43, 57-70.
6. Yikiko Abe, 2010, Equal Employment Opportunity Law and the gender wage gap in Japan: A cohort analysis, ElsererInc.

INTERNET

www.statistics.gr

www.eurostat.com

<http://www.eurofound.europa.eu>

www.reporter.gr

www.wikipedia.org